БУГУН — СССР КОНСТИТУЦИЯСИ КУНИ

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 237 (3465). | Душанба, 5 декабрь 1966 йил. | Баҳоси 2 тийин.

СССР ГРАЖДАНЛАРИ

МЕҲНАТ ҚИЛИШ

ЎҚИШ

ДАМ ОЛИШ

ТЕКИН ДАВОЛАНИШ

ҲУҚУҚЛАРИГА ЭГА

БАХТ КЎЗГУСИ

Бугун барча совет кишиларининг қувончига қувонч қўшилган, қалблари улуғ айём шодиёнаси билан тўлиб-тошган кун. Улар совет демократиясининг чинакам тимсоли, бахт-иқболимиз қомуси бўлган СССР Конституцияси кунини зўр шод-хуррамлик билан байрам қилмоқдалар.

Бу традицион байрамга бундан 30 йил илгари асос солинди. 1936 йилда Советларнинг Бутуниттифоқ Фавқулодда VIII съездида дунёда биринчи ишчи-деҳқонлар давлатининг Конституцияси қабул қилинди ва бу билан социалистик демократиянинг тантанаси бутун жаҳонга намойиш этилди. СССР Конституцияси инсоният тарихида янги даврни очиб берган Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ҳаётбахш самараси бўлиш билан бир қаторда, янги ижтимоий тузум ва шу тузумга хос бўлган янги, энг адолатли демократия — совет социалистик демократияси вужудга келганлигининг ҳам ёрқин ифодаси бўлди. Шонли Коммунистик партия раҳбарлигида эришган барча ғалабаларимиз Совет давлатининг ана шу Асосий Қонунида тўла акс этган.

Социалистик тузумимизнинг жаҳон миқёсида қўлга киритган буюк муваффақиятлари, тобора гуллаб-яшнаётган чинакам демократия — совет кишиларининг юксак ватанпарварлик туйғусининг манбаларидир. Биз ўз жонажон Ватанимиз билан чексиз фахрланамиз. Зотан, ана шу Ватанимизда инсониятнинг неча асрлардан бери орзиқиб кутган ва курашган эзгу орзулари тўлиқ рўёбга чиқди, халқнинг чинакам эркинлиги таъмин қилинди, меҳнат аҳлини эъзозлайдиган ва унинг қадр-қимматини юксакликка кўтарадиган ҳамма зарур шарт-шароитлар муҳайё қилинди.

Бизда инсон ўз тақдирининг, ўз эрки ва бахт-саодатининг, шунингдек мамлакатнинг чинакам хўжайинидир. Унинг ихтиёрига ер ва сув, ўрмонлар ва конлар, заводлар ва фабрикалар, шахталар ва банклар, хуллас — социалистик тузумнинг иқтисодий негизини ташкил этувчи умумхалқ давлат мулкининг ҳамма бойликлари бериб қўйилган. Ҳатто давлат ҳокимияти ҳам бутунисича ижодкор халқимиз қўлидадир.

Улуғ доҳиймиз В. И. Ленин буржуа демократияси ҳақида фикр юритиб, уни бойлар учун жаннат, эксплуататция қилишувчилар ва камбағаллар учун эса уларни алдашга қўйилган тузоқ деб таърифлади. Бизнинг демократиямиз эса, деб таъкидлайди В. И. Ленин, ҳар қандай буржуа демократиясидан миллион карра демократроқдир, Совет ҳокимияти энг демократик буржуа республикасидан ҳам миллион маротаба демократроқдир.

Совет Иттифоқининг ва бошқа социалистик мамлакатларнинг тарихий тажрибаси социализм ва демократия бирбири билан чамбарчас боғланганлигини, фақат социалистик тузум шароитидагина шахс эркинлиги ва унинг ҳар томонлама камол топиши мумкинлигини амалда исботлаб кўрсатди.

СССР Конституцияси — инсон ҳуқуқлари ва эркинлиги ўзининг тўлиқ ифодасини топган чинакам бахт-иқбол китоби, саодат кўзгусидир. Унда совет гражданларининг барча ҳуқуқ ва эркинликлари қонун билан мустаҳкамланган. Конституцияга кўра, мамлакатимизнинг ҳар бир граждани меҳнат қилиш, илм олиш, дам олиш, қариган чоғида, касал бўлганида ёки меҳнатга яроқсиз бўлиб қолганида моддий таъминот олиш ва бошқа ҳуқуқлар, имтиёзларга эга.

КПСС XXIII съезди социалистик демократияни янада ривожлантиришнинг, мамлакатни бошқаришда халқ оммаси иштирокининг барча формаларини янада кенгайтиришнинг йўл-йўриқларини равшан кўрсатиб берди. «Коммунистик партиянинг кучи халқ билан бирга бўлишидадир, — дейилади КПСС Марказий Комитетининг партия XXIII съезди ҳисоботида, — Омма билан алоқани ҳамиша мустаҳкамлашни, социалистик демократияни ривожлантириб боришни, давлат ва жамоат ташкилотларининг фаолиятини ҳамиша яхшилашни партия ўзининг бурчи деб билади».

Совет давлат системасининг социалистик демократизми меҳнаткашлар депутатлари Советларида жуда яхши акс эттирилган. Советлар давлат ҳокимияти органлари бўлиш билан бирга халқимизнинг энг оммавий ижтимоий ташкилотларидир. Ўтган йили мамлакатимиздаги 47. 772 та маҳаллий Советларга ўтказилган сайловларда 2.020.586 депутат сайланган бўлса, шундан 579.256 кишини ёки 28,8 процентини ишчилар, 671.082 кишини ёки 33,3 процентини колхозчилар ташкил этди. Ҳозирги вақтда СССР Олий Советига сайланган 1517 депутатдан 698 таси ишчи ва колхозчи, 300 дан ортиғи инженер ва техник, 200 га яқини агроном ва зоотехникдир. Демократиямизнинг энг изчил ва энг адолатли демократия эканлигини тасдиқловчи бундай ёрқин мисоллар беҳисоб.

Бу йил СССР Конституцияси куни ажойиб дамларда — КПСС XXIII съездининг тарихий қарорларини ҳамда янги бешйиллик план Директиваларини амалга ошириш учун совет кишиларининг меҳнат ғайрати ҳар қачонгидан ҳам жўш урган, сиёсий активлиги кучайган бир вазиятда нишонланмоқда. Завод ва фабрикалардан, поёнсиз далалар ва узоқ яйловлардан, шахта ва қурилишлардан, хуллас — ишлаб чиқаришнинг турли участкаларидан тинимсиз келиб турган хушхабарлар, ғалаба рапортлари совет кишиларининг коммунистик қурилиш йўлида сабот-матонат билан ғайрат қилаётганликларидан дарак беради.

Бутун мамлакат ва барча совет халқи билан бирга Ўзбекистон меҳнаткашлари, шу жумладан областимизнинг меҳнат аҳли ҳам коммунистик жамият барпо қилиш ишига муносиб ҳисса қўшиб келмоқдалар. Областимизнинг саноати, қишлоқ хўжалиги ва бошқа соҳаларида катта муваффақиятларга эришилмоқда. Область саноати ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 11 ойлик планини муддатидан илгари адо этди. Айниқса, пахтачилик соҳасида қўлга киритилган бу йилги ютуқ ғоят қувончлидир. Ватанга 348 минг тоннадан ортиқ пахта топширилди.

Бу йил Конституция куни Совет ҳокимиятининг эллик йиллигига қизғин тайёргарлик кўрилаётган кунларда байрам қилинмоқда. Совет халқи Ленин партияси раҳнамолигида Ватанимизнинг куч-қудратини янада ошириш, Совет демократиясини тобора мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун зўр сабот-матонат билан курашаверади.

МУҚАДДАС КИТОБ

Улуғ Совет юртининг оддий гражданиман,
Муқаддас эрур менга ҳақ-ҳуқуқ берган Ватан.

Ўқисам мактаб очиқ,
ишлай десам фабрика,
Дам олгим келса —
Сочи,
қучоқ очади Рига.

«Меҳнат, дам олмоқ, илм —
ҳамманинг ҳақ-ҳуқуқи...»
«Бахт Қонуни»да ёзиқ ҳатто инсоннинг хулқи.

Ҳар моддаси сен учун ва мен учун улуғдир,
Ильич зеҳнига монанд сатрлари тўлуғдир.
Сатрларига пайванд
биз қозонган — шараф-шон,
Мазмунида қутлуғ ном —
иқболга йўлдош инсон.

Партия инъом этган зўр Қонун
уйимда бор,
Маъноси дилимга жо,
маъноси куйимда бор.

Ватандошларга толе ва нур ёғдирган офтоб
Ильич зеҳнига монанд —
муқаддасдир бу китоб.

Неъмат ТОШПЎЛАТ.

ВЕНГРИЯ КОММУНИСТЛАРИНИНГ СЪЕЗДИ ТАМОМ БЎЛДИ

БУДАПЕШТ, 3 декабрь. (ТАСС). Венгрия Социалистик Ишчи партиясининг IX съезди бугун ўз ишини тамомлади. Венгер коммунистларининг Олий йиғини ишчанлик билан, фаолиятнинг ҳамма соҳаларида партия ўтказаётган сиёсатни тўла маъқуллаш, партия сафларининг бузилмас бирлиги, Марказий Комитет теварагига жипслашганлиги вазиятида ўтди.

Музокаралар тамом бўлгач, Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Янош Кадар якунловчи нутқ сўзлади.

Сўнгра, Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитетининг ҳисобот доклади, партия Уставига киритиладиган ўзгартишлар лойиҳаси, Марказий Ревизия комиссияси билан Марказий Контроль комиссиясининг ҳисоботлари овозга қўйилади.

Съезд АҚШнинг Вьетнамдаги агрессияси тўғрисидаги баёнотни ҳам қабул қилди.

Партия Марказий Комитети, Марказий Контроль комиссияси ва бошқа раҳбар органлари сайланди.

Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари қилиб яна Янош Кадар сайланди.

* * *

Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Янош Кадар 3 декабрда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев бошчилигида IX съезд ишида қатнашган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси делегациясини қабул қилди. Самимий, дўстона вазиятда ўтган учрашувда икки қардош партиянинг вакиллари ўзларини қизиқтирувчи актуал масалалар хусусида фикрлашиб олдилар.

* * *

Венгрия Социалистик Ишчи партиясининг IX съездида қатнашган КПСС делегациясининг аъзолари 3 декабрда Варшава шартномасига мувофиқ вақтинча Венгрияда турган қўшинлар жанубий группасидаги Совет солдатлари ва офицерлари ҳузурида меҳмон бўлдилар.

Тўпланганлар томонидан самимий кутиб олинган КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев нутқ сўзлади.

А. Н. КОСИГИННИНГ ФРАНЦИЯДА БЎЛИШИ

ПАРИЖ, 4 декабрь (ТАСС). Расмий визит билан бу ерда меҳмон бўлиб турган СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин кеча Франциянинг энг кекса Сорбонна университетини бориб кўрди. Университет профессорлари билан студентлари Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни самимий кутиб олишди. Университетнинг «катта салони»да тантанали маросим бўлиб ўтди. Сорбонна ректори Ж. Рош ва Совет ҳукуматининг бошлиғи нутқ сўзладилар.

Ўртоқ Косигинга энг ҳурматли меҳмонларгагина топшириладиган эсдалик олтин медали топширилди.

Шу куни дипломатия матбуоти уюшмаси А. Н. Косигин шарафига нонушта зиёфат берди. Зиёфатда француз ва совет журналистларидан, шунингдек бошқа мамлакатлар журналистларидан салкам 450 киши ҳозир бўлди.

Уюшма раиси Жорж Леруа Совет ҳукумати бошлиғини табриклади. Сўнгра А. Н. Косигин тўпланганлар ҳузурида нутқ сўзлади.

СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин ўз қароргоҳи — Кэ Дьорсэ саройида кеча «Франция — СССР» жамияти вакилларини қабул қилди.

Жамият президиумининг аъзолари генерал Андрэ Пети ва Андрэ Блюмель Совет ҳукумати бошлиғини табрикладилар. А. Н. Косигин уларнинг табрикларига жавоб бериб, «Франция — СССР» жамияти қилаётган катта ишларни Совет Иттифоқида яхши билишади ва юксак қадрлашади, деб таъкидлади. А. Н. Косигин жамият аъзоларига ўзларининг олижаноб ишларида янгидан-янги катта муваффақиятлар тилади.

АБАДИЙ ШОН-ШАРАФЛАР! АБАДИЙ ХОТИРА!

НОМАЪЛУМ СОЛДАТ СУЯКЛАРИ КРЕМЛЬ ДЕВОРИ ОЛДИДА ДАФН ЭТИЛДИ

3 декабрда москваликлар ўз қаҳрамонларидан бири — 1941 йил декабрининг даҳшатли кунларида ватан қалби бўсағаларида ҳалок бўлган номаълум солдат олдида бош эгдилар.

Ватаннинг номаълум ўғли шижоат кўрсатган жойдан, Ленинград тош йўлининг 41-километридан унинг суяги чошгоҳда Белоруссия вокзали олдидаги майдонга келтирилди. Устига тобут ўрнатилган артиллерия лафети бронетранспортер кетидан аста юриб келмоқда. Фахрий қоровул ротасининг солдатлари ватанпарварнинг ҳарбий ҳурматини бажо келтириб, тобут ёнида қадам ташлаб келмоқдалар.

Мотам маросимида қатнашувчилар халқ билан лиқ тўлган манеж майдонига келиб тўхтайди. Тантана-мотам митинги бошланади.

Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Б. Н. Пономарев, таниқли совет лашкарбошилари, Москва жамоатчилигининг намояндалари минбарда туришибди.

КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Н. Г. Егоричев кириш нутқи сўзлаб, митингни очади.

Москва учун бўлган жангларнинг қаҳрамонларидан бири, Совет Иттифоқи маршали К. К. Рокосовский гапиради.

Митингда «Серп и молот» заводининг вальцовшчиги, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. И. Дюжев, «Ступинский» совхози директорининг ўринбосари, Совет Иттифоқи Қаҳрамони А. А. Булахов, Совет Иттифоқи қаҳрамонлари Зоя ва Александр Космодемьянскаяларнинг онаси Л. Т. Космодемьянская, Москва гарнизони қўшинларининг оддий солдати, жанговар ва сиёсий тайёргарлик аълочиси Е. П. Семенов, ВЛКСМ москва шаҳар комитетининг секретари В. П. Трушин ҳам сўзга чиқдилар.

Кремль деворига туташган Александр боғидаги қабрга уч марта отилган тўп салюти садолари остида тобутни туширадилар. Қизил чодир олинади ва маросимда ҳозир бўлганлар кўз олдида мармар тахта намоён бўлади. Бу мармар тошга қуйидаги сўзлар ўйиб ёзилган. «Бу ерда номалум солдатнинг ёдгорлик-қабри бино қилинади ва абадий шуҳрат ўти ёқилади».

(ТАСС мухбири).
Москва.

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ БУЙРУҒИ

1966 йил 5 декабрь. | № 282 | МОСКВА ШАҲРИ

Солдат ва матрос, сержант ва старшина ўртоқлар!

Офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!

Армия ва флотнинг запасдаги ва истеъфодаги ветеранлари!

Совет халқи, армия ва флот жангчилари немис-фашист қўшинлари Москва остоналарида тор-мор келтирилганлигининг 25 йиллигини тантанали равишда нишонламоқдалар. Бу жанг гитлерчилар армиясининг «енгилмаслиги» тўғрисидаги афсонани пучга чиқарди, иккинчи жаҳон урушининг шундан кейинги бутун боришига катта таъсир ўтказди ҳамда Коммунистик партия раҳбарлигидаги халқимиз ва унинг қуролли кучларининг енгилмас қудратини, улуғворлигини намойиш қилиб кўрсатди.

Армия ва флотнинг шахсий составини, Улуғ Ватан урушининг ҳамма қатнашчиларини Москва остоналарида немис-фашист қўшинлари тор-мор келтирилганлигининг 25 йиллиги билан табриклайман. Жанговар ва сиёсий тайёргарликда, интизомни мустаҳкамлашда, Совет Қуролли кучларининг жанговар традицияларини кўпайтиришда жангчиларга янгидан-янги муваффақиятлар тилайман. Москва остоналаридаги улуғ жангнинг ҳамма қатнашчиларига сиҳат-саломатлик, меҳнат муваффақиятлари, ёшларимизни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш соҳасида самарали ишлар қилишларини тилайман.

Ватанимиз озодлиги ва мустақиллиги учун олиб борилган жангларда мардонавор ҳалок бўлган қаҳрамонларга абадий шон-шарафлар!

Москва остоналарида немис-фашист қўшинлари тор-мор келтирилганлигининг 25 йиллигини нишонлаш юзасидан БУЮРАМАН:

Эртага, 6 декабрда, Москва вақти билан соат 21 да Ватанимиз пойтахти, қаҳрамон шаҳар-Москвада, қаҳрамон шаҳарларда, қаҳрамон Брест қалъасида, шунингдек Тула, Калинин ва Смоленск шаҳарларида тўплардан бир йўла ўттиз марта ўқ отиб салют берилсин.

Яшасин қаҳрамон совет халқи ва унинг шавкатли қуролли кучлари!

Барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси-Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига шон-шарафлар!

СССР МУДОФАА МИНИСТРИ
СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ
Р. МАЛИНОВСКИЙ.

ШАҲАРЛАРГА ОЛИЙ МУКОФОТЛАР

Улуғ Ватан уруши даврида немис-фашист қўшинларини Москва атрофида тор-мор келтиришда муҳим роль ўйнаган Тула қаҳрамонона мудофааси пайтида шаҳар ҳимоячилари кўрсатган мардлик ва матонат учун ҳамда халқ хўжалигини ривожлантиришда эришилган муваффақиятлари учун СССР Олий Совети Президиумининг 1966 йил 3 декабрь Фармонига биноан, Тула шаҳри ЛЕНИН ордени билан мукофотланди.

* * *

Улуғ Ватан уруши даврида Смоленск шаҳри ҳимоячилари кўрсатган мардлик ва матонат, немис-фашист босқинчиларига қарши курашда меҳнаткашларнинг партизанлик ҳаракатида актив қатнашганлиги ҳамда шаҳарни тиклашда ва халқ хўжалигини ривожлантиришда эришилган муваффақиятлар учун Смоленск шаҳри I ДАРАЖАЛИ ВАТАН УРУШИ ордени билан мукофотланди. (ТАСС).

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ VIII СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Тошкент область ижроия комитети область Совети депутатларига маълум қиладики, шу йил 7 декабрь эрталаб соат 10 да Тўқимачилар маданият саройида (Богдан Хмельницкий кўчаси, 45-уй) меҳнаткашлар депутатлари область Советининг X чақириқ VIII сессияси очилади.

Область Совети ижроия комитети VIII сессия муҳокамасига қуйидаги масалаларни қўяди:

1. Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарори (1966 йил, 27 сентябрь) асосида 1967 йилда ва беш йилликнинг қолган йилларида сабзавот, қовун-тарвуз ва картошка етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш ҳақида.

2. Меҳнаткашлар депутатлари область Советининг VI—VII сессияларида депутатлар томонидан айтилган танқидий мулоҳазалар ва таклифларнинг қандай бажарилаётганлиги тўғрисида.

Депутатлар Тўқимачилар маданият саройида эрталаб соат 9 дан бошлаб рўйхатга олинадилар.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ.

ЕР ҲАЙДАСАНГ, КУЗ ҲАЙДА

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ШУДГОРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 4 ДЕКАБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунда	Мавсум бошидан бери	Районлар	Бир кунда	Мавсум бошидан бери
ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ	—	103,7	Ўрта Чирчиқ	2,9	86,9
ОҚҚЎРҒОН	0,5	101,5	Бекобод	4,0	65,9
Янгийўл	3,9	97,6	Бўка	4,6	62,2
Калинин	—	93,0			
Оржоникидзе	1,8	91,4	Область бўйича	2,5	86,6

МОСКВА ОСТОНАСИДАГИ ГАЛАБАНИНГ 25 ЙИЛЛИГИГА

СОВЕТ ДЕМОКРАТИЯСИНИНГ ТАНТАНАСИ

ДЎСТЛИК ШАҲРИ

БУ ЙИЛ Тошкентнинг мардлиги, тошкентликларнинг жасорати тилларда достон бўлди. Ҳамшаҳарларим табиий офат даҳшатларини мардонавор туриб енгдилар. Эндиликда енгни баланд шимариб янги Тошкент яратишга бел боғлаганлар. Бугун пойтахтимиз оламга қайтадан келаётгандек бўляпти. Дўстларимиз меҳри билан унинг бўйига бўй, чиройига чирой қўшиляпти.

Эндиликда одамлар Тошкентни ўзгача ном билан атамоқдалар. Унга «Дўстлик шаҳри» деб ном беришган. Дарвоқе Тошкент кўпмиллатли совет халқининг дўстлиги, қардошлиги рамзи сифатида Шарқда қуёшдек кулиб турибди. Шаҳримиз марказидаги пастак уйлар энди йўқ. Улар Тошкент юзидан сидириб ташланди. Урнига кўпқаватли гўзал иморатлар қад ростлаяпти, ажойиб хиёбонлар, гулзорлар пайдо бўляпти.

Тан олиш керак, зилзила рўй берган дастлабки кунларни эсласак ҳали ҳам юрагимиз бироз орқага тортиб кетади. Табиий офат шунчалик катта зарар етказган эдики, уни тошкентлик бинокорлар ўз кучлари билан ўн йилда ҳам тузата олмас эдилар. Яхшиямки қаторда дўстларимиз, қардошларимиз бор экан, юкимиз ерда қолмади. Уз ёғимизга ўзимиз қоврилмадик. Бепоён Ватанимизнинг турли чеккаларидан зилзила оқибатларини биргалашиб тугатиш истагини билдирган минг-минглаб бинокорлар ёнимизга етиб келдилар. Кўнглимиз тоғдек кўтарилди бундан. Мана шундай саҳий, меҳридарё кишиларни тарбиялаган партиямизга, социалистик системамизга бўлган муҳаббатимиз яна ҳам ошиб кетди.

Уша пайтлар вақт ниҳоятда ғанимат эди. Чунки кўплаб ҳамшаҳарларимиз бошпанасиз қолиб кўчаларга тикилган чодирларда яшардилар. Шуни чуқур ҳис қилган ҳолда қардошлар билан қўлни қўлга бериб бир ота-бир онанинг фарзандларидек, янги Тошкентни — дўстлик шаҳрини бунёд этишга киришдик. Мана бугун Чилонзор ва Высоковольтний массивларида ҳам, Қорасув ва Қорақамиш микрорайонларида ҳам турна қатор турар-жой, маданий-маиший бинолар тез суръатлар билан кўкка бўй чўзяпти. Москвалик бинокорлар 250 минг квадрат метр, Украина қурувчилари 160 минг квадрат метр, РСФСР дан келган қурилиш ташкилотлари эса 100 минг квадрат метр турар жой ва бошқа хил объектлар қуриб бериш мажбуриятини олишган. Бундан ташқари Қозогистон, Закавказье, Урта Осиё, Болтиқбўйи республикаларининг ҳар бири бир нечтадан кўпқаватли уй-жой қуриб, тошкентликларга топшириш мажбуриятини олишган.

Дўстларимиз ғайрати ва шижоати билан ўтган қисқа муддат ичида кўплаб бинолар қўлдан чиқди. Биринчи бўлиб Луганск шаҳридан келган қурувчилар маррага етдилар. Улар дастлабки 48 квартирани октябрь ойидаёқ тошкентликларга ҳадя этдилар. Совет ҳокимиятининг 49 йиллик байрами арафасида Тошкентда жуда ҳам кўп уй тўйлари ўтказилди. «Главмосстрой» коллективлари 80 квартирали биринчи уйни Тошкент тўқимачилик комбинати ишчиларига топширдилар. РСФСР бинокорлари ҳам бир қатор турар-жойларни муддатидан олдин қуриб битказдилар.

Қурилиш ҳамон зўр суръатлар билан олиб борилаётир. Янги йил арафасида яна ўнлаб кўпқаватли турар жойлар тошкентликларни ўз бағрига олади. Биргина москвалик қурувчилар 22 та бинони фойдаланишга топширадилар. Дўстлар ғайрати тошкентлик бинокорларни ҳам янги марралар сари ундамоқда. «Главташкентстрой» қурилиш ташкилотлари ойлик топшириқларини ортиғи билан адо этиб келяптилар. Буни мен ўз коллективимиз мисолида гапирмоқчиман.

Бригадамизда 40 киши меҳнат қиляпти. Улар турли миллат вакиллари бўлсалар ҳам мақсадлари битта — ҳамшаҳарларни тезроқ бошпана билан таъминлашдир. Утган ойлар ичида биз бир қатор турар жой биноларини қўлдан чиқардик. Жумладан экскаватор заводи ишчилари учун кўркам квартиралар қуриб бердик. Ҳозирги кунда эса, Қизил майдоннинг ўнг соҳилида қад кўтараётган маъмурий бино қурилишида қатнашмоқдамиз. Ниятимиз бу бинони Улуғ Октябрнинг 50 йиллик байрами арафасида қуриб битказишдир. Шу юксак мажбуриятни бажариш ишқида ўзбек Р. Муҳитбеков, рус К. Кашев, қозоқ А. Сариев, украин В. Павленко ва бошқалар бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилмоқдалар. Биз сўз бердикми, албатта унинг устидан чиқамиз. Коллективимиз куч-қудрати ва ғайрати бунга қодирдир.

СССР Конституциясининг ҳаётбахш нуридан баҳра олган халқларимиз дўстлиги абадий яшайверади!

Х. ҚОРАБОЕВ,

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, 153-қурилиш тресто 17-бошқармасига қарашли дурадгорлар бригадасининг бошлиғи.

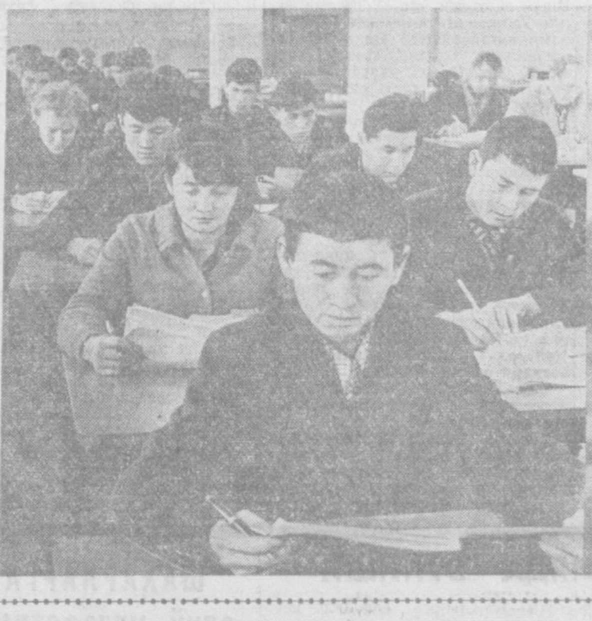

СССР Конституцияси совет кишиларига катта ҳуқуқлар ҳадя этган. Улар меҳнат қилиш ўқиш ва бошқа қатор ҳуқуқларга эгадирлар. Ўнгдаги суратда эл ҳурматини қозонган Ўткир Урозовни кўриб турибсиз. У «Таштекстильмаш» заводининг пешқадам ишчисидир. Чапдаги суратда эса пойтахт кутубхоналарида ўз билим ва малакасини ошираётган ёшларни кўриб турибсиз.

А. Абалян, И. Глауберзон ва В. Сироткин фотолари.

ДАВЛАТ—БИЗНИНГ ЎЗИМИЗ

● СССРда бутун ҳокимият меҳнаткашларникидир. 1965 йилдаги сайловларда 2020586 депутат маҳаллий советларга сайланди. Шуларнинг 33,3 проценти колхозчилар, 28,8 проценти ишчилардир.

● СССР Олий Советининг 1517 депутатидан 698 таси ишчи ва колхозчилар, 300 кишидан ортиқроғи инженер ва техниклар, сал кам 200 киши агроном ва зоотехниклардир.

● Советлардаги активлар сони ҳозирда 23 миллион кишидан ортиб кетди. Бу — ҳар ўн кишидан бири кўп қиррали жамоат ишлари билан ҳам шуғулланади демакдир.

● Ҳозир касаба союзлар сафида 80 миллионга яқин киши, комсомол сафларида эса 23 миллионга яқин йигит-қиз бўлиб, улар совет жамиятининг актив яратувчи кучидир.

ФАРОВОН ҲАЁТ

Ҳамқишлоқларимнинг бугунги кунда қандай турмуш кечираётганликларини кўриб жуда суюнаман. Ахир, Қиёт деб аталувчи қишлоғимизда эски турмуш шароитида бугунгидек фаровон ҳаёт тўғрисида хаёл қилиб ҳам бўлмас эди. Мен Қиётнинг тарихини яхши биламан. Тўрт-беш бойнинг уйи уйга ўхшарди-ю, қолганлари яъни меҳнат қилиб бойлик яратувчи кишиларнинг уйлари гувалак деволли, тупроқ томли, пастқам уйлардан иборат эди. У даврларда одамлар ўзи учун эмас, бойнинг омборини тўлдириш учун меҳнат қилардилар. Ҳозир-чи? Бугунги ҳамқишлоқларимнинг турмуш кечиришини, ҳаётларини у даврлардагига сира ҳам таққослаб бўлмайди. Меҳнат бахт-саодат, шараф келтираётган даврда яшаяпмиз. Ўз номи билан Қиёт деб аталувчи бу жойларда ерларнинг шўри, захи йўқотилиб, унумдор пахтазорларга айлантирилган.

Юқорида таъкидланганидек, меҳнат шараф, бахтли ҳаёт манбаи бўлган замонда яшаяпмиз. Қишлоғимиз қиёфаси жуда ўзгариб кетган. Тўғри, кўчалар чиқарилиб, уларнинг икки томонига шифер ва тунука томли ойнаванд уйлар, муҳташам жамоат бинолари қурилганки, улар қишлоғимизнинг кўркига-кўрк қўшиб турибди.

Қишлоғимизда пахтакорлар, механизаторлар, чорвадорлар учун яна янгидан 27 та уй қуриб беряпти. 3 та янги мактаб, кутубхона қуриб битказилди. Бош план бўйича қуриладиган қишлоғимиз водопроводлаштирилмоқда ва газ келтирилаётир.

Илғор кишиларимиз фидокорона меҳнат қилиб катта даромад олмоқдалар ва хонадонларини бойитмоқдалар, маданий рўзғор моллари сотиб олмоқдалар. Машина билан пахта теришда энг яхши кўрсаткичга эришган Ю. Кузиков колхоз правленияси томонидан енгил «Волга» автомашинаси билан мукофотланди. Меҳнатсевар механизатор Қўшбоқ Эгамбердиев звеноси бу йил айниқса яхши натижага эришди. Звено аъзолари катта даромад эгаси бўлдилар. Звено бошлиғи бир йилда 3 минг сўмдан ортиқ даромад олди.

Ҳозир қишлоғимиздаги ҳар бир хонадонда электр ва радио, телевизор бор. Ўғил-қизларимиз кенг ва чиройли синфларда ўқимоқдалар. Қишлоқ билан район маркази ўртасидаги транспорт қатнови жуда яхши йўлга қўйилган. Умуман ҳар бир колхозчи ва механизатор меҳнати эвазига яхши турмуш кечирмоқда.

Коллектив хўжалигимизнинг бундан кейин ҳам янада гуллаб-яшнаши учун тинмай ишлаймиз.

А. БОЙБУТАЕВ,

Бекобод районидаги «Победа» колхози қурилиш бригадасининг бошлиғи, шахсий пенсионер.

БИЛИМ ВА МЕҲНАТ

ТАЪЛИМ ва турмуш, билим ва меҳнат ажралмасдир. Улар ягона ва бир бутун ижтимоий ишлаб чиқариш процессининг икки муҳим томони ҳисобланади. Карл Маркс билим олишда меҳнатнинг ролини қайд қилиб: «Меҳнат турмуш чироғига мой қўшади, ақл эса уни ёндиради» деган эди.

Коммунизм қурилишининг ҳозирги босқичида халқ маорифи олдида ёшларнинг ақлий ва жисмоний қобилиятларини такомиллаштириш сингари жуда зарур ва мураккаб вазифа турипти. Бу соҳада мактабларимизда катта тажриба тўпланди ва катта муваффақиятларга эришилмоқда.

Назарий билимларни ҳаёт ва ишлаб чиқариш билан боғлаб олиб боришда, яъни ўқувчиларни бир вақтнинг ўзида ҳам ақлий, ҳам жисмоний меҳнат билан тенг шуғуллантиришда намунали ишлар қилаётган мактаблар жуда кўп. Бунга Калинин районидаги 37-мактабнинг ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадасини мисол қилиб келтириш мумкин. «Назарбек» совхози базасида ташкил топган бу ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаси беш-олти йил ичида хўжалик учун 100 дан ортиқ тракторчи-механизаторлар, слесарь, электромонтер ва бошқа ёш мутахассис кадрлар етиштириб берди. Улар ақлий ва жисмоний жиҳатдан камол топган, илғор фан ютуқларини ишлаб чиқаришга татбиқ эта оладиган, қишлоқ хўжалиги машиналари ва механизмларини пухта ўрганган ва улардан ижтимоий ишлаб чиқаришда бемалол фойдалана оладиган кадрлардир. Шу мактабда таълим олган Й. Қаюмов, Ҳ. Саидов, К. Олимжонова, Н. Бўрибеков, С. Дўсонов, Х. Алимов, Н. Тешабоева, Х. Ҳакимов каби ёшлар ҳозир «Назарбек» совхозида ишлаб чиқаришнинг илғор ва ташкилотчи кадрлари сифатида меҳнат қилмоқдалар.

Совхоз ёшлари ўз билимларини янада ошириш мақсадида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олий ўқув юртларининг сиртқи ва кечки бўлимларида ўқияптилар. 20 дан ортиқ йигит-қиз Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг химия-биология, физика-математика, инженер педагоглар факультетларида, кўпчилиги эса Тошкент қишлоқ хўжалиги техникуми ва Тошкент чет тиллар педагогика институтида билим олишаётир.

Ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаси аъзолари умумий таълим мактабини тамомлаганларидан сўнг дастлабки меҳнат фаолиятларида бундай ажойиб муваффақиятларга қандай қилиб эришдилар? Бу — жуда катта меҳнат, ташкилотчилик ишининг самарасидир.

Мактабда таълимни турмуш билан боғлаб олиб бориш, ёшларни меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш масаласи педагогик коллективнинг, комсомол, касаба союз ва пионер ташкилотларининг диққат марказида турибди. Улар бу соҳада ўқувчиларга ҳамиша атрофлича ёрдам бериб келдилар.

Ўқувчиларнинг амалий ишга қай даражада иштирок эта билиши ва фан асосларини ўзлаштиришлари, аввало ўқитувчиларнинг билими ва амалий имкониятларига боғлиқ. Уз фанини назарий жиҳатдан ижодий ўзлаштириб, фан қонунлари ва категорияларининг ижтимоий ишлаб чиқариш практикасида муваффақиятли қўллай олган ўқитувчи болаларнинг назарий ва амалий жиҳатдан ўсиши ва ривожланишини таъминлай олади. 37-мактабдаги 43 ўқитувчидан 29 киши олий маълумотли, қолганлари эса кечки ва сиртқи институтларни битириш арафасида. Кўпгина ўқитувчилар Тошкентдаги қишлоқ хўжалик ва Низомий номидаги педагогика ҳамда Узбекистон ССР Педагогика илмий-текшириш институтларининг аспирантларидир. А. Қодиров, У. Ҳолдоров ва С. Имомалиев каби аспирантларнинг ҳар қайсиси ўз фани ва кандидатлик диссертацияси бўйича кейинги икки йил ичида юздан ортиқ хилма-хил амалий машғулот, лаборатория ишлари, тажриба-экспериментлар ўтказдилар.

Фан юзасидан тажрибалар ўтказиш ўқувчилар билимини мустаҳкамлаш ва чуқурлаштиришда ҳамда назарий билимларни ҳаёт билан боғлашда муҳим воситадир. Кейинги 5 йил ичида физика, химия, қишлоқ хўжалиги асослари фани ўқитувчилари 9-, 10-синф ўқувчилари билан 200 дан ортиқ тажриба ўтказдилар. Уларда 500 дан ортиқ ўқувчилар иштирок этди. Тажрибаларнинг кўпчилиги ўқитувчиларнинг раҳбарлигида бевосита ўқувчилар томонидан бажарилди.

Назарий билим беришни ва амалий машғулотларни ўқувчилар ҳамкорлигида ўтказиш учун мактабда барча зарур имкониятлар мавжуд. Мактаб ўзининг бир гектардан ортиқ тажриба участкасига эга. Биология, химия, ботаника, зоология, физика, география, математика фанлари бўйича назарий ва амалий машғулотлар лабораторияда ҳамда мактаб боғ-гулзорида ўтказилади. Мактаб боғида беш ярим мингдан ортиқ мевали ва манзарали дарахтлар, жумладан 200 тупдан ортиқ олма дарахти бор. Бундан ташқари ўқувчилар ҳозир мактабда ўнта қўй, тўртта эчки, шарқ мамлакатларидан келтирилган ҳар хил паррандаларни боқишяпти.

«Назарбек» совхози ўқув қўлланмаси сифатида фойдаланиш учун мактаб ўқувчиларига «ДТ-54», «ДТ-25», «ДТ-20», «ДТ-14» маркали тракторлар берди. «ПН-5» маркали плуг, 4 та борона ҳам ўқувчилар ихтиёрида.

Бригада аъзолари ҳаётидаги энг қизиқарли томонлардан яна бири шуки, уларнинг деярли ҳаммаси спортнинг барча турлари бўйича ҳамда бадиий ҳаваскорлик тўгаракларида шуғулланмоқдалар. Юқори синф ўқувчилари спортнинг волейбол тури бўйича ўтказилган район кўригида биринчи ўринни эгаллашди.

Бригаданинг бадиий ҳаваскорлари совхоз участкаларида концертлар қўйиб берадилар. Бу эса, совхоз ишчиларининг ўқувчиларга бўлган ҳурматини янада ошириб юборди. Зоҳид Тешабоев, Аброр Зокиров, Қумри Асанова каби юқори синф ўқувчилари совхоз ишчилари ўртасида агитация-пропаганда ишларини олиб бориш билан бирга, кечки ишчи ва қишлоқ ёшлари мактаби ўқувчиларига ҳам ҳар томонлама ёрдам бермоқдалар.

Ёшлар ўқувчилар бригадаси орқали ўқиш ва ишлашни, ақлий ва жисмоний меҳнат қилишни ўрганиб олдилар. Ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаси ёшларни меҳнатга тайёрлаш, ҳаётга муносиб кишилар қилиб етиштириш мактаби бўлиб қолди.

З. ҒАФУРОВ,

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти фалсафа кафедрасининг ўқитувчиси.

РАҚАМЛАР ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

● Совет жамиятининг ҳар бир аъзоси илм олиш ҳуқуқига эгадир. Ҳозир бизда жаъми 71,8 миллион киши ўқияпти. Совет Иттифоқида ҳар уч кишидан бири ўқиш билан машғул.

● Кейинги етти йилликда ўрта маълумотли саноат ишчиларининг сони 58 процент, колхозчилар сони эса 31 процент ортди.

● Социалистик демократия шароитида совет кишилари тобора яхши яшамоқдалар. Ишчи ва хизматчиларимизнинг ўрта ойлик маоши 1958 йилдаги 78 сўмдан 1965 йилда 95 сўмга кўпайди.

● Янги беш йиллик мобайнида миллий даромадимиз миқдори 38—41 процент, меҳнаткашларнинг реал даромадлари жон бошига ҳисобланганда 1,3 баравар кўпаяди.

● Етти йиллик мобайнида умумий майдони тахминан 560 миллион квадрат метр бўлган уй-жой, колхозларда эса 3,5 миллион турар-жой биноси қурилди. Ҳар йили совет кишиларидан 11—12 миллиони янги уй олмоқда.

● Янги беш йилликда турар-жойлар майдони янада кенгаяди. Жаъми 480 миллион квадрат метрдан ортиқ майдонда уй-жой барпо этилади. Қишлоқда 2—2,5 миллион турар-жой биноси бунёдга келтирилади.

СССР гражданлари қариган чоқда, шунингдек касал бўлган ёки меҳнатга яроқсиз бўлиб қолганда моддий таъминот олиш ҳуқуқига эгадир.

(СССР Конституциясидан).

ЗАФАРЛИ ЙЎЛ

«УЗБЕКХИММАШ» ЗАВОДИ 25 ЁШДА

АСФАЛЬТ йўлка бориб цехларга туташган. Йўлка бўйидаги жонли буталар ҳали ҳам яшил либосда. Дарахтларгина яланғоч шохларини эгиб турипти. Иван Иванович цех томон кетаётиб дарвоза олдидаги стендга кўзи тушди-ю, бир зум тўхтади. Стенд ўртасига икки сана битилган—«1941—1966 йиллар». Саналар атрофига эса корхона тарихидан ҳикоя қилувчи фото суратлар, донгдор кишиларнинг портретлари осилган. Иван Иванович расмларга тикилиб турдида беихтиёр ўша кунларни эслади.

У кунларни унутиб бўлармиди, Тиш-тирноғигача қуролланган немис-фашистлари гулдек шаҳар ва қишлоқларимизни пайхон қилиб, тобора ичкарига томон интилаётган кезлар эди. Ёшу-қари оёққа турган, ҳаёт-мамот жангига отланган. Ғарбдаги заводлар Шарққа томон эвакуация қилинмоқда. Уларни тезроқ қуриш, зудлик билан ускуналарни монтаж қилиш керак эди. Фронтга танклар, тўплар ва миномётлар керак. Душман йўли тезроқ тўсилмаса, адаби берилмаса ҳаддидан ошяпти. Ёш Иван қоришма қорганда ҳам, ғишт терганда ҳам шуларни хаёлидан ўтказар эди. Корпуслар кўтарилгач у цехларда ускуналар монтажини олиб борди. Иш куну-тун давом этган эди ўшанда. 1941 йилнинг ноябрь ойларига бориб завод сафга турди. Механика цехидаги биринчи агрегатни Иванга топширишди. Қўшни станоклар ҳам гуриллаб кетди. Шу куни корхона конвейеридан дастлабки маҳсулотлар туша бошлади.

Ишчилар «Ҳамма нарса фронт учун, ҳамма нарса душман устидан ғалаба қозониш учун!» шиорини майдонга ташладилар. Шу шиор остида 8—10 соатлаб меҳнат қилдилар. Лекин ҳеч ким толимади. Ватан учун улар керак бўлса жонларини ҳам фидо қилишга тайёр эдилар. Бир томонда қурол-аслаҳалар тайёрланиб, фронтга жўнатилаверди. иккинчи томонда эса, қўшимча корпуслар қад кўтара бошлади. 1943 йилда—уруш айни қизиган бир пайтда компрессорлар тайёрлаш цехи фойдаланишга топширилди.

Уруш ғалаба билан тугагач корхона бутунлай хўжаликка хизмат қилишга кўчди. Цехларда химия асбоб-ускуналари, компрессорлар, аппарат ва теплообменниклар ишлаб чиқарила бошланди. Тушаётган заказлар беҳисоб эди. Закавказье ва Сибирда, Болтиқ бўйи ва Украинада янгидан химия корхоналари қурила бошланди. Уларга сифатли ускуналар етказиб бериш «Узбекхиммаш» заводи коллективи зиммасига тушди.

Машинасозлар изландилар, тезкор агрегатлар ишлаб чиқариш йўлларини топдилар. Вақтдан ютишни, хомашёни тежашни ўргандилар. Йиллар ўтиши билан одамлар малакаси ҳам ошди, корхона қуввати ҳам. Заводга биринчи ғишт қўйган Иван Коротенко, Григорий Мосальский, Валентин Клюковскийларнинг энди сочларига оқ оралаб қолган. Лекин куч қувватда, ғайрат ва шижоатда ён-верларидаги ёшлардан ҳеч қолишишмади. Ветеранлардан фақатгина Григорий Сидорович Мосальскийни пенсияга узатиб қўйишди, холос. Заводга қариянинг меҳнати кўп синган, майли мириқиб дам олсин, дейишди.

Йўқ Григорий Сидорович пенсияга чиқиб шу бўйи корхона билан хайрлашиб кетмади. Дўстларининг дийдорини кўрмаса, шогирдларининг ишидан бир-бир ҳабар олмаса, кўнгли жойига тушмайди ҳозир.

Иван Иванович стендни кўздан кечириб бўлиб эндигина цех томон йўналган эди орқадан уни кимдир чақириб қолди. Ўгирилиб қараб Григорий Сидоровични кўрди.

— Байрам қилиб сизларни кўргани келаяпман,— деди гап орасида Григорий Сидорович.—Буни қара-я, Иван Иванович, дарров 25 йил ўтиб кетибди-я! Яқиндагина иккаламиз қалин пахтали телогрейка кийиб қуроллар тайёрлаб юрардик.

— Нимасини айтасан, оғайни. Ўша кунларда фақатгина бир хил маҳсулот ишлаб чиқарган бўлсақ, мана ҳозир 15 хил асбоб-ускуна тайёрланаяпти. Заводимиз ҳам кичиккина шаҳарчадек кенгайиб кетганини айтмайсанми,— теварак атрофга ишора қилди Иван Иванович.—Кеча бош инженеримиз билан гаплашиб қолдим. Қизиқ-қизиқ янгиликларни айтиб берди. 25 йил ичида маҳсулот ишлаб чиқариш 17 марта кўпайибди. Меҳнат унумдорлиги ҳам беш марта ортибди. Ҳазилакам гап эмас-а, булар.

Ветеранлар фахрланишса арзийдиган корхоналари бор. «Узбекхиммаш»нинг довруғи ҳозир оламга кетган. Унинг цехларида тайёрланаётган маҳсулотлар социалистик мамлакатларнинг ҳаммасига, Бирлашган Араб Республикаси, Куба, Туркия каби мамлакатларга ҳам жўнатилиб турипти. Яқинда Афғонистондан ҳам йирик заказ тушди. Машинасозлар бугун эрта бу заказни бажариб, тайёр ускуналарни яшикларга жойлаб Афғонистонга жўнатадилар.

Бундан буён завод яна юксалишда давом этади. Унинг уфқлари ёрқин. Беш йиллик давомида қўшимча цехлар, ишлаб чиқариш корпуслари қад кўтаради. Машинасозлар янги марраларга томон дадил одим ташлаб бормоқдалар. Улар 11 ойлик топшириқни ортиғи билан адо этиб энди йиллик планни ҳам барвақт бажариш ишқида барча имкониятларни ишга солмоқдалар. Улар Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига ҳам ўз зиммаларига юксак мажбуриятлар олишган. Ленин орденли токарь Иван Коротенко, ижодкор рационализатор А. Корнаухов, илғор қозончи В. Крюков каби жонкуярлар бор экан, бу марраларга албатта эришилади.

Биз бу азаматларни СССР Конституцияси кунида чин қалбдан табриклаймиз.

Ж. НОСИРОВ,

«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Бу нуроний кексалар Совет ҳокимиятини ўрнатиш йилларида катта мардлик ва жасорат кўрсатишган. Мана бугун улар ўз қўллари билан ўрнатган бахтли замонда роҳат-фароғатда ҳаёт кечирмоқдалар. Суратда: (чапдан) революция қатнашчилари Нурмат Ҳолмуҳамедов, Саидмурод Тошхўжаев ва Шариф Азимов ўртоқлар бугунги байрамда ўша алангали йилларни яна бир бор эсга олмоқдалар.

А. Абалян фотоси.

МОСКВА

Москва, Қизил майдон. 1941 йил 7 ноябрь. Ҳарбий параддан сўнг жангчилар фронтга йўл олишди.

ТАСС фотохроникаси.

ЭРТАГА МОСКВА ОСТОНАЛАРИДА ГИТЛЕРЧИ БОСҚИНЧИЛАР ТОР-МОР КЕЛТИРИЛГАНЛИГИГА 25 ЙИЛ ТЎЛАДИ.

МОСКВА ЖАНГИНИНГ 25 ЙИЛЛИГИ

СОВЕТ ВА ЧЕТ ЭЛ ЖУРНАЛИСТЛАРИ УЧУН МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Совет ва чет эл журналистлари матбуот конференцияси бўлиб ўтди.

Матбуот конференциясини СССР Министрлар Совети ҳузуридаги чет мамлакатлар билан маданий алоқа комитети 2 декабрда ўтказди. Унда чет мамлакатлар элчихоналаридаги ҳарбий атташелар иштирок этдилар. (ТАСС).

БУЮК ЗАФАР

С. ТИМОШЕНКО
Совет Иттифоқи Маршали

Москва остоналарида немис-фашист қўшинлари тор-мор келтирилганлигининг 25 йиллиги нишонланаётган шу кунларда совет кишилари ва бутун прогрессив инсоният жангчиларимиз жасоратининг улуғворлигини, ҳақ иш тантанаси учун қилган ҳамма ишларининг улуғворлигини яхши англамоқдалар.

Бу ғалабани қўлга киритиш осон бўлмади, бу совет кишиларининг жуда катта қурбонлари эвазига келди.

Гитлер қўмондонлиги ўз режаларида Москвани эгаллашга алоҳида аҳамият берган эди. Фашист қўмондонлиги советлар пойтахти халқимиз ва жангчиларимиз курашининг илҳомлантирувчи ва ташкил қилувчи маркази бўлиб қолар экан, Германия ўз олдига қўйган мақсадларига эриша олмаслигини яхши тушунар эди. «Бу шаҳарни эгаллаш,— деб таъкидланган эди «Барбаросса» планида,— ҳам сиёсий жиҳатдан, ҳам иқтисодий жиҳатдан ҳал қилувчи ютуқ демакдир».

Гитлер ва унинг ставкаси Москвани «яшин» тезлигида босиб олишни ўз олдига мақсад қилиб, 1941 йилнинг июль-август ойларидаёқ ўз қўшинларининг зарбдор группировкаларини пойтахтга йўналтирган эди. Лекин Совет Армияси душманга катта талофот бериб, сентябрнинг ўрталарида Смоленскдан шарқроқда уни тўхтатиб қолишга муваффақ бўлди.

Москвани эгаллаш учун қилинган биринчи уриниш барбод бўлгач, Гитлер ставкаси Совет пойтахтини босиб олиш режасини тузди. Бу планни амалга ошириш учун душман 1941 йил сентябрида жуда кўп кучни—80 га яқин дивизия, 2000 танк, 1 минг самолёт, минглаб тўпларини ҳозирлаб қўйди. Бу планга «Тайфун» деган дабдабали ном берилган эди.

Москва йўналишида бизнинг Ғарбий, Резерв ва Брянск фронтлари фашист қўшинларига қарши турарди. Армияларимизнинг умумий сони 800 минг кишини ташкил қилар эди. Армияларимиз душман кучидан сон жиҳатидан фарқи унчалик катта бўлмаса ҳам танклар ва артиллерия кучи жиҳатидан гитлерчи қўшинлар биздан анча устун турарди.

30 сентябрь куни немис-фашист қўшинларининг Москвага дастлабки «бош» ҳужуми бошланди. Душман ўз зарбаларини аввал Брянск фронтининг қисмлари ва қўшилмаларига қарши қаратиб, сўнгра Ғарбий ва Резерв фронтларга қарши ҳаракат қила бошлади. Душман галалари мудофаамизни ёриб ўтиб, 3 октябрда Орёлга бостириб кирди. 4—5 октябрда Спас-Деменск—Юхновни, 6 октябрда эса Брянскни эгалладилар.

Москванинг узоқ остоналарида ғоят хавфли ва қийин шароит вужудга келди. Давлат Мудофаа Комитети пойтахтни ҳимоя қилиш тўғрисида қарор қабул қилди. Москвага янги кучлар келтирилди. Бош Олий Қўмондонлик ставкаси қўшинларни бошқаришни яхшилаш мақсадида Резерв фронтининг қисм ва қўшилмаларини Ғарбий фронт составига ихтиёрига топширди. Бу фронтга қўмондонлик қилиш вазифаси армия генерали Г. К. Жуков зиммасига юклатилди.

Давлат Мудофаа Комитети пойтахтнинг энг яқин чегараларини мустаҳкамлаш мақсадида Москва районида йирик мудофаа иншоотлари қуриш ҳақида қарор қабул қилди. Шаҳар ва область аҳолисидан 450 минг киши ёмғир остида, совуқда, кўпинча душманнинг ўқ ёмғири остида иншоотлар қурдилар. Фақат Москва кўчаларидагина 30 километр масофада тўсиқлар, 19 минг сим тикон, 10 километр масофага чўзилиб кетган баррикадалар ва жуда кўп ўт очиш нуқталари барпо қилинди.

1941 йилнинг ўша кузида Москва партия ташкилоти ўз сафларини КПСС Марказий Комитети атрофига жипслаштириб, пойтахт ва Подмосковье меҳнаткашларини фашист босқинчиларига қарши курашга отлантирди.

Ватанпарвар москваликларни бутун совет халқи қўллаб-қувватлади. Пойтахт аҳолиси ўз жонажон шаҳрини ҳимоя қилиш учун бутун кучини сарфлашни ўзининг муқаддас бурчи деб биларди. Москваликлар уч сменада ишлардилар. Армияга кетган эркаклар ўрнини аёллар ва ўсмирлар эгаллашди. Москва Ғарбий фронтнинг арсеналига айланди.

Коммунистларнинг кўнгилли отрядлар тузиш тўғрисидаги ватанпарварлик чақириғини партиясиз ишчилар ва хизматчилар қўллаб-қувватладилар. Қисқа вақт ичида кўнгиллилардан 25 батальон тузилди. Улардан кейинчалик учта дивизия ташкил қилинди. Ундан ташқари ,армияга чақирилган кишилардан яна битта дивизия тузилди. Москваликлар 169 та махсус ҳарбий дружиналарга уюшиб, кўча жанглари олиб бориш учун алоҳида тайёргарликдан ўтдилар. Пойтахтнинг ҳар бир районида танк қўпорувчи отрядлар тайёрланди.

1941 йил октябрида пойтахт остоналари яқинидаги жанглар давомида қўшинларимиз қаршилиги муттасил ортиб, айни вақтда гитлерчи армияларнинг ҳужумкорлик имкониятлари тобора камайиб борди. Танкка қарши артиллериядан ўт очиш қувватимиз ҳам ортиб, совет авиациясининг душманга бераётган зарбалари кучая борди. Октябрь охирида Ғарбий фронтнинг қисми ва қўшилмалари Дорохово, Наро-Фоминск, Скриманов районларида душманга қарши ҳужум қилдилар.

Душман кучларининг ҳолдан тойишида Тула мудофааси ғоят катта роль ўйнади. Қўшинларимизнинг ана шу райондаги жанглари Брянск фронтини мустаҳкамлаб, Ғарбий фронт чап қанотининг маҳкамлигини таъминлади. Совет жангчилари, москваликлар, мамлакатимиз барча халқларининг қаҳрамонона ҳаракатлари натижасида Ғарбий йўналишда немис-фашист қўшинлари ҳужуми ноябрь бошидаёқ барбод бўлди.

Лекин фашист армияларининг Москвага янги ҳужум қилиш хавфи бу билан тугамаган эди. Партия ва унинг Марказий Комитети совет кишиларига душман Ватанимиз пойтахтини эгаллаш учун янгидан уриниб кўриши мумкинлигини таъкидладилар.

Ана шу шароитда Коммунистик партия ва Совет ҳукумати шафқатсиз ва айёр душманнинг ҳужумини узил-кесил қайтариш, Москва остонасидаги жангда ғолиб чиқиш мақсадида ташкилий чоралар кўришди. Олий Бош Қўмондонлик Ставкаси Ғарбий Фронтни мустаҳкамлади. Ноябрнинг дастлабки икки ҳафтаси давомида у ўз резервидан мазкур фронтга бир неча ўқчи, кавалерия ва танк дивизияларини ажратди. 1 ноябрдан 15 ноябргача Ғарбий фронтга қўшимча равишда 100 минг киши қўшиб берилди. Бундан ташқари фронт 300 та танк ва 2000 та тўп олди.

Гитлер қўмондонлиги ўз кучларини қайта тузиб ва анча тўлдириб, 15—16 ноябрда Москвага иккинчи «бош» ҳужумини бошлаб юборди. Душман шимолдан Клин ва жанубдан Тула, Рязань орқали Москвани кенг доира бўйлаб ўраб олишга интилди. Волга сув омборидан Тулагача бўлган фронтда шиддатли жанглар авж олди. Катта талофот кўрсалар ҳам фашистлар Клин, Солнечногорск, Истрани эгаллаб, Яхрома районида Москва номли канал бўйига чиқишга муваффақ бўлдилар. Ноябрь охирида Москва учун жангнинг ҳал қилувчи босқичига ўтилди. Гитлер босқинчилари шаҳардан 25—30 километр нарида турардилар.

Совет халқи иродаси билан Москва душман учун енгилмас қўрғонга айлантирилди. Партия ва ҳукуматнинг ғамхўрлиги туфайли армияларимиз одам кучи ва ҳарбий техника билан мунтазам равишда тўлатиб борилди. Совет қўмондонлиги стратегия резервларини тўплаб, пойтахтни ҳимоя қилаётган қўшинларни мустаҳкамладилар. Ноябрь охирида бош йўналишларда янги учта армия ишга солинди. Москва мудофаа зонасининг қудрати кун сайин ортиб борди. Совет қўмондонлиги вужудга келган аҳволни аниқ ҳисобга олиб, армияларимизнинг Ғарбий йўналишда қарши ҳужумини ҳозирлашга киришди. Ставка ишлаб чиққан янги операциялар планини амалга ошириш учун Калинин (қўмондони генерал полковник И. С. Конев), Ғарбий (қўмондони армия генерали Г. К. Жуков), фронтлар ва ғарбий-жанубий фронтнинг ўнг қаноти (унинг қўмондони мен эдим) қўшинлари сафарбар этилди.

Асосий куч Ғарбий фронт атрофида тўпланган эди. Оператив танаффуссиз, мудофаа жанглари боришида ташкил топган аввалги қисм ва қўшилма группировкаларининг ўзи билан қарши ҳужумни бошлашга қарор қилинди, бундан мақсад ҳужумни тўсатдан бошлаб юбориш эди.

Декабрнинг дастлабки кунларида совет қўшинлари шиддатли қарши ҳужумлар олиб бориб, душманнинг Москвага ёриб кириш учун қилган пировард уринишларини барбод қилди. Бутун Европани даҳшатга солган фашист газандалари биринчи марта катта мағлубиятга учрадилар. Ноябрнинг иккинчи ярмида ва декабрнинг дастлабки беш кунида душман Москва остоналарида 55 минг кишини йўқотди, юз мингдан ортиқ киши ярадор бўлди ва совуқ урди. Худди шу вақт айни даврда душманнинг 777 танки, 297 тўп ва миномёти, 244 пулемёти, 1500 самолёти яксон бўлди.

Ғарбий йўналишдаги шароит кескин ўзгариб кетди. Калинин, Красная Поляна, Тула остоналарида совет қўшинлари кетма-кет қарши ҳужумга ўтдилар. Декабрь ойининг бошида бизнинг қисм ва қўшилмаларимиз душманнинг Наро-Фоминск районидан туриб, Москвага ёриб кириш учун қилган уринишини барбод қилдилар. Қўшинларимиз пойтахтнинг яқин масофаларида душманни узил-кесил тўхтатиб қўйдилар.

Совет кишилари учун орзиқиб кутилган дамлар келди. 5—6 декабрда Ғарбий, Калинин ва Ғарби-Жанубий фронтларнинг қўшинлари қатъий қарши ҳужумга ўтдилар. Душман пойтахтга энг яқин турган Москванинг ғарби-шимолроғида айниқса шиддатли жанглар олиб борилди. Фашист қўшинларининг Клин, Солнечногорск ва Крюков районида мустаҳкамланиб олиш учун уринишлари пучга чиқди. Гитлерчи босқинчиларга қарши ҳужум давомида 11 мингдан ортиқ аҳоли пункти озод қилинди. Душман қўшинлари Москвадан 100—250 километр нарига улоқтириб ташланди.

Совет қўшинларининг Москва остоналаридаги ғалабаси ҳал қилувчи ҳарбий-сиёсий воқеа бўлди. Қишки ҳужум давомида совет жангчилари душманнинг сараланган 50 дивизиясини тор-мор келтирдилар. Москва остоналарида немис-фашист қўшинларининг тор-мор қилиниши 1945 йилдаги буюк зафаримизнинг ўзига хос дебочаси бўлди.

МАРДЛИК ВА МАТОНАТ

Ватанимиз пойтахти — Москва остоналарида бўлган даҳшатли жанглар совет халқи Улуғ Ватан урушининг ёрқин саҳифасидир. Бу жанг мамлакатимизнинг барча миллат халқлари ва дунёдаги ҳамма халқлар диққатини ўзига жалб қилган эди. Чунки у шонли Қизил Армиямиз, Совет давлати ва совет халқи учун катта синов жанги, урушнинг боришида бурилиш нуқтаси бўлган.

Душманнинг шум ниятлари ва катта кучи совет кишиларини чўчита олмади. Бутун мамлакат пойтахт ҳимоясига отланди.

Генерал майор И. В. Панфиловнинг ўқчи дивизияси, генерал майор Р. В. Доваторнинг жасур отлиқлар қисми, М. Е. Катюков ва Ф. Т. Ремизовнинг танк бригадалари пойтахт ҳимоясида ажойиб жасорат ва матонат намуналарини кўрсатдилар. Жасур панфиловчилар дивизиясида жанг қилганлар орасида Тошкентдаги Ленин номли ҳарбий билим юртида таълим олган 180 кишидан иборат ҳамшаҳарларимиз ва бошқа кўпгина ўзбек жангчилари бор эди.

Ботир ўзбек йигити Жўра Шерматов бўлинмаси Москва яқинидаги Жданово қишлоғи учун бўлган жангда фашист газандаларининг шиддатли ҳужумларини жасурлик билан қайтариб, душман сафларини пароканда этди, уларни бир неча марта орқага чекинишга мажбур қилди. Ўзбек қаҳрамони тўпчи Муҳаммад Иброҳимов душманнинг олти танки ва 16 автомашинасини ер билан яксон этди, кўп солдатларини ер тишлатди. Ўзбек қизлари жасур ҳамширалар жанг майдонида оғир ярадор бўлган солдат ва офицерларимизни ўқлар ёмғири остида елкаларида жанг майдонидан олиб чиқиб, уларнинг дардига малҳам бўлдилар. Москва остоналаридаги госпиталларда оғир ярадорларни операция қилиб, ўлим чангалидан қутқариб қолишда ўзбек врачлари ва ҳамшираларининг ҳиссаси катта бўлди.

Совет Ўзбекистони фронтга самолет, авиамотор, танк, тўп, миномет, пулемет, мина, бомба, парашют-десант асбоблари ва бошқа жуда кўп турли қурол-аслаҳалар етказиб бериб турди. Республикамиз меҳнаткашлари 1941 йилда мудофаа фондига 40 миллион сўм пул, 50 миллион сўм заем, 22 килограмм олтин ва кумуш, 2700 центнер ғалла, 2400 центнер гўшт, 18 миллион дона тери, 12 миллион килограмм жун, 52 миллион килограмм сабзавот ва бошқа нарсалар юбордилар. Москва мудофаачиларининг ўзига 60 вагон қуруқ ва хўл мева ҳамда ширинликлар, кўплаб иссиқ кийим-кечаклар етказиб берилган эди.

«Совет Ўзбекистони 20 йиллиги» танк колоннасига ёрдам беришда ташаббускорлардан бири бўлган ватанпарвар колхозчи-деҳқон Карим Нурматов генерал-майор Панфилов қисмига юборилган танкистволига қуйидаги мазмунда мактуб битиб солиб юборган эди:

«Ўртоқ танкист, ассалому алайкум! Бу машинани қачон олишингни билмайман. Кундуз куни олсанг ушбу хатни кўрарсан, тунда олсанг кўролмассан. Менинг сўзимни эҳтимол тўп ўқи билан душманга зарба қилиб юборарсан. Бу менинг танким, уни сенга, нотаниш танкистга юбораётирман. Немисларни янч! Менинг танким сени алдамайди, у яхши танк. Бунинг учун биз ўзбек деҳқонлари пул тўплаганмиз. Уни атоқли урал ишчилари бошчилигида ўзимиз ясадик. Бу танк бахтли, абадий ва даҳшатли бўлсин. Менга танким қандай жанг қилаётгани тўғрисида ёз. Ўзингнинг ғалабаларинг тўғрисида ёз! Сенга бахт, мадад тилайман».

Социалистик мамлакатимизнинг бутун кўпмиллионли халқи, барча миллатлари Москва мудофаасига ўз ҳиссаларини қўшдилар. Умумхалқ мадади ва ёрдамидан руҳланган Армиямиз 1941 йил декабрининг бошида душман ҳужумини тўхтатиб, 5-6 декабрда Москва остоналарида қарши ҳужумга ўтди. Декабрнинг охирига келиб Ғарбий фронтда ўнлаб шаҳар ва юзлаб қишлоқлар озод қилиниб, фашист газандалари Москвадан анча узоққа улоқтириб ташланди.

Душманга қарши ажойиб жасорат намуналарини кўрсатган панфиловчилар қисми жангчиларининг Ўзбекистон меҳнаткашларига йўллаган қуйидаги жавоб хатлари жуда характерлидир: «Ўзбекистоннинг ҳурматли эркак ва аёл ишчилари ҳамда деҳқонлари! Сизнинг сотиб олиб, бизга юборган танкларингиз ҳарбий муваффақият ва катта ғалабалар келтирди. Биз сизнинг танкингизда бутун Померания, Силезия ва Меленбург вилоятларини босиб ўтдик, моторлари яхши ишлади, тўп ва пулеметлари душманни қирди. Сизнинг танкингизда 1110 километр масофани жанг билан босдик, 20 та катта шаҳарни олдик, 70 минг немис босқинчиларини қирдик, юз минглаб рус, украин, поляк, белорус, француз, инглиз, америкалик, югослав ва норвежларни озод қилдик. Уларнинг ҳаммаси танк эгалари бўлган сизларга ташаккурлар айтадилар. «Совет Ўзбекистони 20 йиллиги» номли танклар ўз баҳосидан уч марта ошириб хизмат қилди. Улар ҳали мустаҳкам, янги юриш ва жангларга тайёрдир».

Улуғ Ватан урушининг кейинги йилларида душманни тор-мор келтириш ишига Ўзбекистон қўшган ҳисса яна ҳам баракали ва салмоқли бўлди.

Абубакир КАРИМОВ,
Москва мудофааси қатнашчиси,
тарих фанлари кандидати.

ЖАСОРАТИ

⊙ Москва, 1941 йил. Ҳарбий заводлардан бирида мина ишлаб чиқарилмоқда.

⊙ Фашистларнинг куни битди. Москва остоналарида улар неча юзлаб ана шундай танкларни қолдириб кетишди.

ТАСС фотохроникаси.

У КУНЛАРНИ ЭСЛАБ

Москва остоналарида гитлерчи қўшинларнинг тор-мор келтирилганига 25 йил тўлган шу кунларда улкан жанг қатнашчилари областимиз шаҳар ва районлари меҳнаткашлари, корхона ва хўжаликлар коллективлари билан учрашмоқдалар. Улар ўша шонли кунларда совет кишилари кўрсатган сўнмас жасорат намуналари тўғрисидаги хотираларини сўзлаб беряптилар.

Москва жанги ветеранларидан А. А. Алексеев, И. И. Поляев, Г. А. Ахменеев, Б. П. Шихалев ва бошқа кўпгина ўртоқлар, жаъми 20 киши шаҳар ва районларда Москва мудофааси тўғрисидаги хотираларини гапириб бермоқдалар. Ветеранларнинг бундай учрашувлари кишиларда, айниқса ёшларда катта таассурот қолдираяпти.

Т. ШОКИРОВ.

ҚАҲРАМОНЛИК САТРЛАРИ

● Москва учун олиб борилган шиддатли жанглар фронт бўйлаб 750 километрга чўзилган, Волга дарёси бошланган жойдан то Курск областигача бўлган жойда олиб борилди.

● 1942 йил бошига келиб москваликлар фронтга бир миллиондан ортиқ кишини узатиб қўйдилар. Сафарбар қилинганлардан 405000 дан ортиқроқ киши коммунист ва комсомоллар эди.

● Душманнинг 38 дивизияси Москва остоналарида яксон қилинди. Германия қуруқликдаги қўшинлари составининг ўзидан 650000 кишини йўқотди.

● Москва остоналаридаги жангда совет кишилари оммавий қаҳрамонлик кўрсатдилар. 12 халқ дивизияси, 43 партизан отряди иштирок қилди бу жангда. 36 минг жангчи кўрсатган қаҳрамонлиги учун орден ва медаллар билан мукофотланди.

ЎЗБЕКЛАР ПОЙТАХТ МУДОФААСИДА

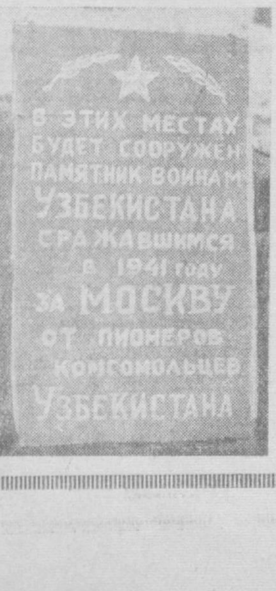

ЁЗ КУНЛАРИДАН бирида Крупская номли пионерлар уйининг изқувар тарихчилари номига Москвадан хат келди. Уни полковник Билютин ёзиб юборган экан. Бу киши аввал Туркистонда яшаган, дивизия командири бўлган. Ўзбекистонда уруш йиллари тузилган 35-алоҳида ўқчи бригадаси командири сифатида Москва остоналаридаги жангларда иштирок этган экан.

— Мен Сизларнинг Подмосковьеда Ватанимизни ҳимоя қилиб ҳалок бўлган ўзбек солдатлари хотирасини абадийлаштириш учун ёдгорлик ўрнатиш соҳасидаги ташаббусингизни эшитиб жуда хурсанд бўлдим, деб ёзади полковник. Ахир, мен ҳам ўзбек солдатлари билан бирга Москва учун жангларда қатнашганман.

1941 йил ноябрида 35-ўзбек ўқчи дивизияси Москвани ҳимоя қилиш учун пойтахтга келган эди. Ўзбек азамат ўғлонларидан ташкил топган бу бригада Москва учун олиб борилган шиддатли жангларда жон олиб, жон бериб курашди. Лобня станцияси, Киево, Горький қишлоқлари, Луговой посёлкасида бўлган энг оғир жангларда, бошқа юзлаб аҳоли пунктларини, Солнечногорск, Волоколамск ва бошқа шаҳарларни ҳимоя қилишда ўзбек бригадаси ҳам иштирок қилди. Москва остоналаридаги жангларда бу бригада жангчилари катта талофот кўрган бўлсалар ҳам душманга омонлик бермадилар.

Мен ана шу бригаданинг командири эдим. Ўз қўл остимдаги ўзбек жангчилари менга жуда яқин эди. Улар жуда ажойиб, ғайратли йигитлар эди. Кўплари рус тилини жуда пухта билишар, баъзилари эса, немис тилини ҳам эгаллашган эди. Уларнинг ҳаммаси одамшаванда, меҳрибон, мард йигитлар эди.

Мен ҳар йили ўзбек жангчилари жанг қилган жойларда бўлиб тураман. Луговой посёлкасида 200 ўзбек жангчиси кўмилган қардошлик мозорига тез-тез бориб тураман.

Москвани мудофаа қилишда қатнашган ўзбек жангчиларига сиз ўрнатмоқчи бўлган ёдгорлик, деб ёзади хатининг пировардида полковник, ўз юртдошларингиз хотирасини абадийлаштирган бўлур эди. Ташаббусингиз учун жуда-жуда миннатдорман.

Шундан сўнг изқувар пионерларимиз ўзбек бригадаси жанг қилган жойларга хат ёзишиб, шу бригада ветеранларининг изларидан боришди. Пионерлар радио орқали уларга мурожаат қилишди, ўз таниш-билишлари ва қариндошларидан Москва остоналаридаги жангларда қатнашган ўзбек жангчилари ҳақида суриштиришди. Тошкентда тузилган жасур ўқчилар бригадаси тўғрисида маълумот тўплашди.

Бирин-кетин пионерлар номига 35-ўқчи бригадасида ёки ўзбек жангчилари билан ёнма-ён туриб жанг қилган уруш ветеранларидан хатлар кела бошлади. Чимкентлик полковник Муҳиддинов, тошкентлик собиқ ҳарбий врач Вавилин, капитан Михайленко ва бошқалардан олинган мактубларда қаҳрамон ўзбек йигитларининг Москва остоналаридаги жасорати тўғрисида ҳикоя қилинган эди.

Ниҳоят, октябрь ойида пионерлар саройида 35-ўзбеклар бригадасининг жангномаси саҳифалари янги номлар, янги ҳикоялар билан бойиди. Бригада ветеранларидан Синкеевич, капитан Михайленко ўртоқлар, бригада жангчиларининг қариндош-уруғлари шу кечада ҳозир бўлишди. Улар изқуварлар клубига бригада босиб ўтган жанговар йўлни тасвирловчи картани тақдим этишди. Бу карта Александр Синкеевич томонидан урушнинг сўнгги кунида немислардан қўлга туширилган картанинг орқа тарафига чизиб қўйилган экан.

Подмосковьедаги ўзбек жангчилари ҳалок бўлган жойда ёдгорлик тахтаси ўрнатиш учун тайёргарлик кўрила бошланди.

Мана ўша ёдгорлик тахтаси. Унда қуйидаги сўзлар ёзилган: «Бу жойларда 1941 йилда Москва учун жанг қилган Ўзбекистон жангчиларига ёдгорлик Ўзбекистон пионерлари ва комсомоллари номидан ўрнатилади».

— Сизларга қасамёд қиламизки, — дейишди тантанали йиғилишда москвалик пионерлар, — бу жой биз учун муқаддас бўлиб қолади. Ўзбек жангчилари тўккан қон ва уларнинг жасоратини ҳеч қачон унутмаймиз.

Келажакда Подмосковьеда ўрнатиладиган ёдгорлик Ватанимиз пойтахтини ҳимоя қилган ўзбек ўғлонлари жасоратини абадий улуғлайди.

А. ШМАРИГО.

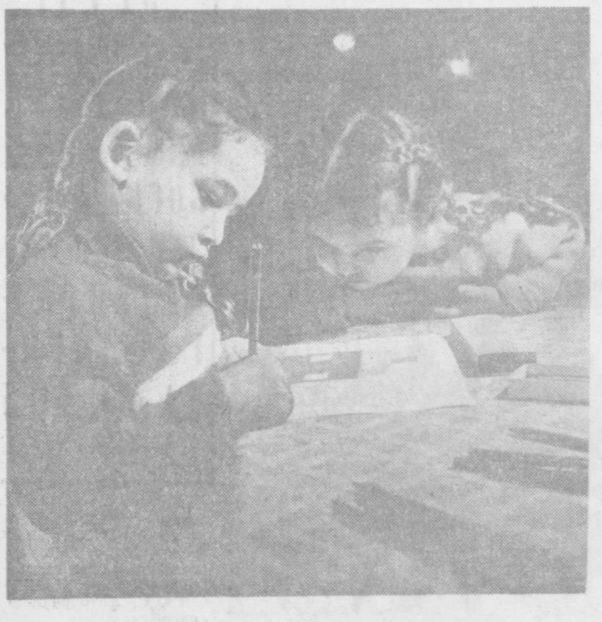

Ҳ А В А С.
Б. Мизрохин фотоэтюди.

„Б-8“ СТАНЦИЯСИ ИШГА ТУШДИ

ЭНГЕЛЬС кўчаси бўйлаб кўп қаватли кўркам бир бино қад кўтарди. Ташқаридан қараганда у ён-верндаги иморатлардан фарқ қилмайди. Лекиң ичкарига кирсангиз ажойиб муъжизани кўрасиз. Залларга ўрнатилган абонент стативлари шақиллаб ишлаб турибди. Улар номер тераяпти. Ҳар минутда юзлаб телефонни бир-бирига улаб бераяпти.

Бу бинода янги автоматик телефон станцияси жойлашган. Уни «Союзтелефонстрой» трестининг қурилиш-монтаж бошқармаси мутахассислари қўлдан чиқаришди. Бундан буён янги станциянинг ишга тушиши билан Киров район телефон номерлари олдига «Б» рақами қўшиб териладн. Илгари «Гунафша» кўчасидаги ремонт-қурилиш бошқармаси керак бўлса Б-80915 ни теринг. 93-автобазанинг янги телефон номери Б-80902 дир.

«Б-8» автоматик телефон станциясининг ишга тушиши меҳнаткашларга бир қатор қулайликлар туғдиради. Ертешган, Войтинцев, Урицкий каби кўчаларда истиқомат қилаётган оилалар энди ўз квартираларига ўнғайгина телефон туширибб олишлари мумкин. Ҳозиргача мавжуд абонентларнинг мингдан ортиғи «Б» ҳарфи билан териладиган номерга ўтказилди. Йил охиригача яна кўплаб янги абонентлар станция хизматидан баҳраманд бўладилар.

Яқин келажакда 6000 номерга эга бўлган «Б-8» автоматик телефон станцияси тўла қувват билан ишлашга кўчади.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

СИҲАТ-САЛОМАТЛИК ҲАҚИДА СУҲБАТ

УЗОҚ УМР МАНБАИ

Маҳалламизда Қаюм отадан қари одам йўқ, дейишади. Бу гапга ажабланманг! Бодомзор маҳалласида ўтказилган қизил тўйларнинг бирида Қаюм ота билан бирга бўлиб қолдик.

— Қаюм ака, ёшингиз нечаларга борди? — сўрадим ундан.

— Кураш тушмоқчимисиз, доктор, — Қаюм ота ҳазил билан жавоб қилди.

— Агар сизни йиқитишга кучим етганда, албатта кураш тушардим. Йиқилиб қолишдан қўрқаман-да...

Бироз кулишиб олдик.

— Узоғи билан 75 ларга боргандирсиз? — сўрадим.

— Ёшартириб юбординггиз, ука. Сизга айтсам, ҳозир ёшим 90 да.

Шу ёшга етиб, бирор марта ҳам касал бўлмаганман. Сутли овқатларни яхши кўраман. Айниқса, қатиқни қишин-ёзин истеъмол қиламан. Ўз вақтида овқатланаман. Хурсандлик, саёҳат, қўшиқ, ширин суҳбат менинг яқин ҳамроҳим.

Қаюм ота соғлигидан шикоят қилмайди. Тўрт мучали соғ, хотираси яхши. Ҳа, бизда Қаюм ота каби узоқ умр кўриб, сиҳат-саломат яшаётган мўйсафидлар жуда кўп. Деярлик ҳамма шаҳар ва районларда, ҳаттоки ҳамма маҳаллаларда 100 ва ундан ортиқ ёшга кирган отахон ва муборак онахонларни учратамиз.

Хўш, узоқ умр кўришнинг «сири» нимада? Аввваламбор, узоқ умр кўриш кишининг ўзига боғлиқ. Бунда ҳар бир киши умр учун фойдали ва зарарли нарсаларни яхши билиб, шахсий гигиенага қатъий амал қилиши даркор. Масалан, спиртлик ичимликни олайлик. Ичимлик ошқозон, ичак, юрак, жигар, мия ва асаб системаларини ишдан чиқаради. Шунга қарамай, айрим шахслар ичкиликдан ўзларини тиймайдилар.

Папирос, нос ҳам инсон соғлиги учун жуда зарарли. Бир вақтлар чилим, наша, қорадори, кўкнори каби зарарли нарсаларни истеъмол қилувчилар ҳам топиларди. Лекин, улар узоқ яшашга муяссар бўлмаганлар.

Узоқ умр кўришда бадантарбия билан шуғулланиш муҳим ўрин тутади. Спорт билан мунтазам шуғулланганларнинг организми чиниқади. Бундай одамлар жисмонан кучли, эпчил, қомати келишган, ранги тоза бўлади.

Киши организми мисоли мураккаб катта бир машина. Уни идора қилишда жуда кўп органлар бевосита иштирок этади. Бу аъзолар бир-бирлари билан жуда яқин алоқада бўлади. Уларнинг айримлари ўз қобилиятларини сақлаш учун иш жараёнида дам олади, баъзилари эса иш вақтида ҳам яхши дам олиш қобилиятига эга.

Юракни организмнинг мотори десак янглишмаган бўламиз. Нега десангиз, у ҳужайраларга қон орқали озиқа етказиб беради. Бунинг учун юрак уриши бир кеча-кундузда юз минг марта қисқаради. Бир минутда 6 литр, бир соатда 350 литр, бир кеча-кундузда 9000 литр, бир йилда 3 миллион литр қон юрак орқали организмга узатилади. Ҳужайралар бўлса қон орқали етиб борган озиқа, гормонлар, витаминларни қабул қилиб, кераксиз бўлган моддаларни тери ва буйрак орқали чиқариб ташлайди. Шундай олижаноб органни эҳтиётлаш ўрнига ичимлик ёки папирос билан заҳарлаётган кишиларга нима дейиш мумкин? Ахир, юраги заҳарланмаган киши тез чарчамайди, ҳарсиллаб энтикмайди, шундай эмасми!

Организм ҳаракатсиз қолса марказий нерв системасининг иши сустлашади, киши тез чарчаб, ҳолсизланади, оёқ-қўллари бўшашади. Модда алмашинуви ёмонлашиши натижасида организмнинг иш қобилияти сусаяди.

Бундан ташқари, овқатланиш, меҳнат, уйқу, ҳаво, сув ва қуёш нуридан тўғри фойдаланиш йўлларини ҳам яхши билиш зарур. Атоқли саркарда А. В. Суворов, машҳур рус рассоми И. Е. Репин, олимлардан И. И. Мечников, И. П. Павлов, академик Гамалея, машҳур ёзувчи Л. Н. Толстой, шоир Жамбул кундалик ишларини маълум режимга тўла амал қилган ҳолда бажарганликлари туфайли 90-100 йил саломат яшашга муяссар бўлдилар. Кундалик иш режимига тўғри овқатланиш, меҳнат, уйқу, спорт ва шахсий гигиеналар киради. Катталар 7-8 соатдан кам ухламасликлари керак. Ёз кунлари очиқ ҳавода, дарахтзор ва сув бўйларида ухлаш жуда ҳам фойдали. Уйқу вақтида мумкин қадар жимжитлик бўлиши керак. Акс ҳолда асаб системасининг иш қобилияти бузилиб, киши қон босими касаллигига мубтало бўлиши мумкин. Овқатланганда озуқалар миқдори ва сифат жиҳатидан ҳар бир организмнинг талабини қондириш шарт. Бундан ташқари овқатларни мазали қилиб тайёрлаш ҳам муҳим ўрин тутади.

Мана шуларнинг ҳаммаси узоқ умр кўришнинг асосидир. Булар ҳар бир онгли кишининг қўлидан келади.

И. ФОЗИЛОВ,
республикада хизмат кўрсатган врач.

Планетамиз бўйлаб

АНГЛИЯ ҚЎШИНЛАРИ ЧИҚАРИЛСИН

ҚОҲИРА, 2 декабрь. (ТАСС). «Оккупация қилинган Яман жанубини озод қилиш миллий фронти»нинг раиси, Абдулла Аласнаж—ўз баёнотида Англиянинг оккупация қўшинларини Адан, Байхан, Аддалидан дарҳол чиқариш, Жанубий Арабистон қўғирчоқ федерациясининг федерал ҳукумати деб аталган ҳукуматни тугатиш, комендантлик соатини бекор қилиш талабларини илгари сурди. МЕН агентлигининг мухбири Тайза (Яман)дан ана шуни хабар қилди.

Аласнаж ўз баёнотида фронт илгари сураётган талабларнинг бажарилиши Жанубий Арабистоннинг сиёсий келажаги тўғрисидаги эркин умумхалқ референдуми муваффақият қозонишининг гарови бўлиб хизмат қилиши лозим, деб кўрсатди. У, фронт федерал ҳукумат ёллаган инглиз хизматчилари билан барча шартномаларни бекор қилишни, сиёсий махбусларни озод этишни ҳамда маъмурий ва қонун чиқариш соҳасидаги бутун ҳокимиятни халқ қўлига топшириб қўйишни қаттиқ туриб талаб қилади, деб қўшимча қилди.

Жанубий Вьетнам партизанларининг ҳужумлари

ХАНОИ. Жанубий Вьетнам партизанлари озодлик армияси қисмлари билан бирга америка қўшинларига ва уларнинг малайларига зарбалар беришни давом эттирмоқдалар.

ВИА агентлигининг Жанубий Вьетнам Озодлик агентлиги маълумотларига асосланиб берган хабарида айтилишича, 9 ноябрдан 16 ноябргача бўлган вақтнинг ўзидагина партизанлар Куангнгай вилоятида тинч аҳолига қарши жазо операцияларида қатнашган жанубий кореялик ёлланма солдатлардан 338 тасини сафдан чиқарганлар.

25 октябрдан 5 ноябрга қадар ватанпарварлар Таньеп районида (Бьенхоа вилояти) душманнинг 82 солдатини, жумладан америка солдатларидан 40 тасини сафдан чиқарганлар.

БУРУНДИ МУВАҚҚАТ МИЛЛИЙ РЕВОЛЮЦИОН КОМИТЕТИНИНГ ҚАРОРИ

КАМПАЛА, 2 декабрь. (ТАСС). Бурунди муваққат миллий революцион комитети комиссия тузди. Мамлакатнинг республика конституцияси лойиҳасини тайёрлаш шу комиссияга топширилди. Бурунди давлатининг янги гимни тўғрисидаги таклифни тайёрлаш ҳам шу комиссия зиммасига юкланди.

Бужумбура радиосининг хабар беришича, комитет Бурундида бирлашган партияни тузиш ҳақида қарор қабул қилган. Мамлакатдаги етакчи партия — «Бурунди бирлик ва миллий тараққиёт партияси»нинг раҳбарлари комитетнинг қарорини маъқуллаганлар.

ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ

ПАРИЖ. Франция миллат мажлиси Франция Сомалисида референдум ўтказиш (умумий овозга қўйиш) тўғрисидаги қонун лойиҳасини муҳокама этиб, қабул қилди.

Бу мамлакат аҳолиси, Франция ҳамжамияти доирасида қолишни истайсизми, деган саволга «ҳа», ёки «йўқ» деб жавоб бериши лозим. Йўқ деб жавоб берган тақдирда Франция Сомалисига мустақиллик берилади. Ҳа, деб жавоб берилган тақдирда мамлакатнинг ҳозирги статусини бир мунча ислоҳ қилиш кўзда тутилади.

ЛАОС. Патет Лао жангчи отрядлари. ВИА—ТАСС фотоси.

ФУТБОЛ

ЧЕМПИОНАТ ЯКУНЛАРИ

Футбол бўйича XXVIII чемпионат тугади. Бу мавсум айниқса украин футболчиларига қувонч келтирди. Киевнинг «Динамо» командаси мавсум тугашига бир ой қолганда орзусига эришди, кейин эса, кубокни ҳам қўлга киритди. Ростов армиячилари ҳам, Боку «Нефтяник» командаси ҳам яхши натижаларга эришди. Бу коллективлар кумуш ва бронза медалларини олиб, биринчи марта Москва командаларини барча медаллардан маҳрум қилдилар. 27 йилдан бери пойтахт командалари чемпионатда ҳокимлик қилиб келар, медаль олмай қолган кезлари бўлмаган эди. Аммо бу сафар ундай бўлмади. Москванинг беш командаси бирорта мукофотли ўринни ҳам ололмагани пойтахт футбол мухлисларини қаттиқ ранжитмоқда.

Ҳурматли футбол ишқибозлари, диққатингизга чемпионатнинг якунловчи жадвалини ҳавола қиламиз:

К	Ю	Д.	М.	Т.	О.
«Динамо» К.	23	10	3	66—17	56
СКА Р/Д.	20	7	9	54—44	47
«Нефтяник» Б.	18	9	9	56—28	45
«Спартак» М.	15	12	9	45—41	42
ЦСКА	16	9	11	60—45	41
«Торпедо» М.	15	10	11	55—39	40
«Динамо» Тб.	13	14	9	47—34	40
«Динамо» М.	12	14	10	43—34	38
«Пахтакор»	10	18	8	36—32	38
«Шахтер» Д.	15	7	14	32—35	37
«Динамо» Мн.	11	13	12	36—39	35
«Қайрат»	12	11	13	30—39	35
«Арарат»	12	10	14	30—45	34
«Черноморец»	10	13	13	29—36	33
«Торпедо» К.	9	10	17	44—59	28
«Зенит»	10	8	18	33—54	28
«Локомотив» М.	11	5	20	34—49	27
«Крилья Советов»	4	17	15	18—40	25
СКА О.	1	13	22	16—56	15

«Пахтакор» мавсумни тўққизинчи ўринда якунлади. Бу кўрсаткич бундай қараганда ёмон эмас. Аммо тошкентлик футболчилар янада юқорироқ ўринларни эгаллашлари мумкин эди. Биринчи даврани жуда яхши ўтказган «Пахтакор» иккинчи даврада жуда бўшашиб кетди.

Эсингизда бўлса керак, пахтакорчилар ўтган йили 32 очко билан мавсумни ўнинчи ўринда якунлаган эди. Тўплар айирмаси 34—40 эди. Бу сафар бир поғона юқорига кўтарилиш билан тўплар айирмасини ҳам анча яхшилаб олишди.

Умуман бу йилги мавсум натижаларидан Ўзбекистон ишқибозлари мамнунлар. «Пахтакор» 9-ўринни эгаллади. «Политотдел» ўз группасида биринчи ўринга чиқди, команда аъзолари СССР спорт мастери унвонига сазовор бўлдилар. Тошкентнинг «Звезда» командаси физкультура коллективлари ўртасида СССР Кубоги мусобақаларининг финалига чиқди.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

СИРЛИ ЭЛЛИК САТР

А. Зубов, А. Леров, А. Сергеев.

«САША ПЛЮС МАША»

— Қани, қани ўтиринг, гапиринг. Москвага қайси шамоллар учирди? Безовта қилишипти-да?

Улар энди бир-бирларини яхши билишади, ўртада илгаригидек тортиниш йўқ. Профессор ўзини эркин, ҳатто бирмунча бемалол тутарди. Дарди дунёсини қоронғи қилиб, асабларини сирқиратган, ваҳмга солиб, ҳархил мудҳиш хаёлларга олиб борган сир-асрорларни тўкиб солган кунидан бери дили равшан, руҳи енгил. Сира иложи йўқ, даҳшат ва таҳдид солиб турган нарса оддий ва ниҳоятда равшан бўлиб колди. Ростданам гўллик қилган экан! Лекин иккинчи қадамни ташламади, жаҳаннам ёқасидан қайтди. Орадан кўп ўтмай кўнгилни хушнуд қилувчи яна бир хушхабар бўлди — гестопода тўқилган қабиҳ туҳмат тўғрисидаги афсона чиппакка чиқди. Бир куни Давлат Хавфсизлик Комитетининг маҳаллий органига чақириб, Москвадан унинг учун жуда қувончли хабар олинганини айтишди. Яқиндагина Россиянинг жанубида гестапо малайи Михаил Пузанов қамоққа олинган эди. У терговда Костя исмли ёш йигитни сотқин қилиб кўрсатишга қанчалар уринганини, гестапонинг буйруғи билан шаҳарда гўё Костя подпольечи шерикларини фашистларга сотибди, деган уйдирмани тарқатганини айтиб берипти. Шундай қилиб, афсона барбод бўлди!

— Қарийб бир йил ўтди. Мени ҳеч ким безовта қилгани йўқ. Бирдан «меҳмон» пайдо бўлиб қолди. Бундан икки ҳафта бурун, якшанба куни. Мен овдан қайтаётгандим. Ўрмон этаги бўйлаб келардим, тош йўлнинг бурилишида кимдир орқадан секин чақириб қолди. Орқамга қарадим. Бир одам менга Эйфелево минораси тасвирланган значокни узатиб: «Бу сиздан тушмадими?» деб сўраб турипти. Қўли узатиғлигу, иршаяди. Менинг бўлса оёқларимда дармон қолмади. Бутун қоним миямга югургандек бўлди: «Демак, ахир эслашибти-да!», «Ўзингиз кимсиз?» деб сурадим. «Кимлигимни билишингиз шарт эмас. Эртагаёқ бу шаҳардан ғойиб бўламан. Гапимга қулоқ солинг, эътироз билдирманг: нима қилиб бўлса ҳам Москвага боришингиз керак. Командировка беришмаса, яқин одамим касал бўлиб қолипти, деб баҳона қилинг. Мана бу пул сафар учун. Агар икки ҳафтадан сўнг Москвага етиб бормасангиз гинангиз ўзингиздан». Мен ҳозир жўнаб кетолмайман. Мени Москвага юборишмайди... «Ўз ҳисобингиздан отпуска олинг. Инонтирадиган бир баҳона тўқинг. Боришингиз билан воқиф қилинг: «Ленинград» киноси вестибюлидаги автомат-телефон будкасининг ички деворига «Саша плюс Маша—севги» деб ёзиб қўясиз. Чап беришни хаёлингизга келтирманг. Барибир топиб олишади».

Бу йўл-йўриқни эшитаяпману, очиғини айтсам, кўнглим Москвага борма, ўша ярамас билан учрашма, дейди. Ўша заҳоти грибонидан бўғиб... Лекин биламан: мумкин эмас. Сиз берган маслаҳатларни ёдимда тутдим. Уйга келдим-у, ростини айтсам сизга, «Қани энди, директор розилик бермай юбормаса эди» деб ўйлайман. Эрталаб институтга борсам, директор «Дарҳол Москвага жўнанг. Алексей Михайлович телефон қилди, сизга консультация беришга рози бўлди» деса бўладими. Ханг-манг бўлиб қолдим.

Профессор мураккаб установкани бошқаришнинг янги схемасини Кругловга консультацияга олиб борди. Бу установка тор доирадаги олимларга «Эффект К» сифатида маълум бўлган принцип асосида ишларди. Кайфият кўтаринки. Институтда ишлар аъло даражада. Фақат бўлажак маҳфий учрашув кўнгилни хира қиларди.

— Ташвишдаман, бу ишларни талабдаги даражада ўринлата олармикинман. Ахир, менда бунақанги ишларга уқув йўқ. Қош қўяман, деб кўз чиқариб қўймасам.

— Йўқ, бунақанги гапларни қўйинг. Зарур эканми, уддалайсиз. Фикримча, сиз билан алоқа боғлашда кимдир воситачилик қилади. Тез орада шундай бўлса керак. Телефон-автомат будкасига белгини ёзиб қўйдингизми? Ҳали ёзмадингизми? Чакки қилибсиз. Мен резидент ўрнида бўлганимда бу интизомсизлигингиз учун адабингизни бериб қўярдим. Шу бугуноқ ёзиб қўйинг. Эсингиздадир. «Саша плюс Маша...» Резидент билан учрашганингизнинг эртасигаёқ менга телефон қилинг. Сиз билан эса энди бу ерда учрашмаймиз. Қаердалигини айтамен...

Резидент кўп куттирмади. Унга кимдир Константин Петрович бугун «Эрмитаж»га Жанубий америкаинг қандайдир юлдузини тинглагани боришлигини айтипти. Лекин ким айтганлиги профессорга қоронғи. Аммо театрдан чиқаверишда боғда новча, елкаси кенг, бақувват, полвон гавдали, бурни сал пучуқроқ бир одам унинг ёнига келди. Худди Сибирь ўрмонидагидек. Эйфелево минораси тасвирланган значокни узатиб, «Бу сиздан тушмадими?..» деди.

Бу учрашувга анчадан бери тайёрланиб юрган бўлса ҳам, профессорнинг кути ўчиб, аъзойи баданн жимирлашиб кетди, ҳатто қандайдир бемаъни савол ҳам бериб қўйди:

— Бугун «Эрмитаж»далигимни ким айтди сизга?

— Аҳмоқона саволларингизни қўйинг. Аксинча, мен сиздан нега кечикиб сигнал бердингиз, деб сўрашим керак. Майли, буниси кечирарли. Буни олимларнинг паришон-хотирлигига йўйиб қўяқолайлик-да, амалий ишга ўтайлик. Иккита хизмат бор. Биринчиси, мана бу катта сувенирни сизга бериб қўйишимни илтимос қилишди. Чиройли, рангли альбом... Ўша кечадан хотира — бундаги фотосуратларда сиз анчагина кўнгилсиз ҳолатларда тасвирлангансиз. Марҳамат, олинг. — У альбомни узататуриб, яна кескин ҳаракат билан тортиб олди. — Кечиргайлар, олдин яна бир хизмат ҳақидаги гапни эшитинг. Ҳар иккала хизмат бирга туғишган, эгизак, бири иккинчисисиз яшай олмайди...

У ўзининг чуқур маъноли гапидан ҳиринглаб кулиб қўйди.

— Энди диққат билан қулоқ солинг. Сиз профессор Круглов мўлжаллаётган экспериментлардан хабардорсиз. Тадқиқот проблемаси ва бошқа баъзи бир нарсаларни биламиз. Бизга Кругловнинг сўнгги тадқиқотлари тўғрисида аниқ маълумотлар зарур. Худди шунга ўхшаш аниқ маълумотлар сизнинг Сибирдаги институтингиздан ҳам керак, буни айтиб берарсиз деган умиддаман... Уч кундан кейин Чехов кўчасида, Пушкин майдони олдида 3-троллейбус остановкасида учрашамиз. Соат роса ўн тўққизда.

Птицин профессорни тинглаб ўтирибди-ю, миясида янги номаълум тенглама туғиляпти. Ўҳҳу, улар ҳали кўпчилик экан-ку. «Баъзи бир нарсалар маълум» эмиш, аниқ маълумотларни сўрашаяпти. Бу «баъзи бир нарсалар»ни ким етказиб бераётган экан? презедентга профессорнинг «Эрмитаж» боғидагини хабар қилган ўша одаммикин?! «Баъзи бир нарсалар»?

Птицин ўйга толди. Унинг ўзи бир вақтлар фанга алоқадор киши эди. Шу боисдан бунақанги «баъзи бир нарсалар»нинг қимматини яхши биларди. Радио электроника кафедрасида аспирант эканлигида кўпинча профессор Птицинга шундай дерди: «Сизда тадқиқотчи қобилияти, нарсалар мағзини чақиб кўриш идроки бор. Бу олим учун жуда муҳим ҳислат».

Птицин ўз устозини эслаб, кулиб қўйди. Дунёнинг ишлари шунақа экан. Унинг «тадқиқотчилик қобилияти ва нарсалар мағзини чақиб кўриш идроки» бутунлай бошқа соҳада ишловчи кишилар таҳсинига сазовор бўлди... Олдинига унчалар кўнгли чопмай юрди. Лекин бу партия буйруғи, рози бўлмай илож йўқ эди.—Давлат хавфсизлиги органларида ишлаш учун кишилар сафарбар қилинаётганди. Лекин кейинчалик ишга қизиқиб кетди. Маълум бўлдики, тадқиқотчи қобилиятининг зарурлиги жиҳатидан бу ер ҳам радиоэлектроникадан қолишмас экан...

Хўш, буёғи қандай бўлди энди?..

У папкадан Петр Максимович билан бўлган суҳбатнинг текстини олди. Анчадан бери эътиборини тортиб келаётган сатрларни яна қайта-қайта ўқиб чиқди: Егоров ҳузурига спиннинг учун келган кишини иккинчи марта учратди... Петр Максимовичнинг яқин дўсти ўша қиз магазиндан чиқиб келади, ундан бир неча минут кейин эса Полвон кўринади — иккаласининг бундай кетма-кет юриши наҳотки шунчаки бир тасодиф бўлса... Борди-ю, тасодиф бўлмаса-чи, у ҳолда...

— Маслаҳат шу Константин Петрович. Полвон билан учрашганингизда унга Круглов институтининг ишлари тўғрисидаги сўнгги маълумотларни саховатли танишим Кругловнинг ўзидан олишим мумкин, лекин шеф билан суҳбат пайтида унинг энг яқин ёрдамчиси Егоров жуда ҳалақит беради, у бор пайтида профессор тортинчоқлик қилади, ҳамма нарсаларни ҳам очиқ гапиравермайди, деб айтинг.

Мендан нима кетди, шундай десам деяверамандa. Хўш кейин нима бўлади?

— Сиздан талаб қилинадиган нарса хотиржамлик ва ўзни тута билишлик. Полвон ҳамма гапларингизга ишониши керак. Унга пайшанба куни Круглов ҳузурида кўпроқ ушланиб қолсам керак, деб айтинг... Албатта, Петр, Максимович ҳалақит бермаса. Хўп, муваффақият тилайман...

УЛАР ЁНМА-ЁН СУЗИБ БОРИШДИ

Жума куни эрталабоқ Птицин Петр Максимовичга телефон қилиб, учрашув тўғрисида келишиб олди.

...Ҳаммаси равшан. Хотирада ширин хаёллар қўзғатган ўша якшанба тонгида Егоров учрашишга шошилган ўша қиз, ҳа, худди ўшанинг ўзи резидентдан икки минут олдин «Гастроном»дан чиққан. Пайшанба куни қиз топшириқни аниқ бажарди: Егоров қанчалар эътироз билдирмасин («Тушунсангчи, Наташа, эртага бошлиғимга доклад қилишга тайёрланишим керак. Бугун сира ҳам вақтлироқ чиқиб кетишнинг иложи йўқ») у қўярда-қўймай уни театрга олиб кетди. («Менам бир ўжарлик қилиб қўяй. Ахир илгари кўпда бунақа қилмаганман-ку. Тўғрими?»).

Энди Птицин Егоровга бутун ҳақиқатни айтиб беришга мажбур. Аммо бу анча оғир иш. Афтидан Петр Максимовични аллақачондан бери оғир ҳиссиётлар эзаётган бўлса керак. Бироқ бошқача йўл тутишнинг иложи йўқ. У ҳаммасини билиши керак. Операция плани шуни талаб қилади.

(Давоми бор).

(Давоми. Боши газетамизнинг 23, 25, 26, 30, октябрь ва 2, 11, 15, 23, 25, 29 ноябрь сонларида).

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

5 ДЕКАБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.30 — **Бахтимизни куйлаймиз** (болалар учун, ўзбек ва рус тилларида).

11.15 — **Ленин йўлланмаси билан** (ўзбек тилида).

11.40 — **Концерт.**

12.30 — **Москва бўйлаб** (бадиий фильм, ўзбек тилида).

13.45 — **Цирк томошалари.**

Рус тилида: 17.00—**Орзунинг ушалиши** (болалар учун мультфильм), 17.35 — **Ўз иши билан** (телефильм), 17.55 — **Николай Тихонов 70 ёшда**, 18.20 — **Қизил майдон** (ҳужжатли фильм).

Ўзбек тилида: 19.10 — **Совет демократияси байроғи остида**, 19.30 — **Совет мамлакати халқларининг байрами** («Ёшлик» студияси), 20.20 — **Жаҳон ҳафта ичида**, 20.40—И. Раҳим. «**Тақдир**» (телетеатр).

22.00 — **Эртаги кун программаси.**

Рус тилида: 22.05 — **Москвалиилар 41-йилда** (ҳужжатли фильм), 22.25 — **Виждон** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 дан — **Москва кўрсатади.**

6 ДЕКАБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 **Телевизион янгиликлар**, 18.20 — **Самарқанддан салом** (ўсмирлар учун).

18.55 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.00 — **Концерт** (болалар учун), 17.15 — **Ҳамма нарсани билгим келади** (мактаб ўқувчилари учун), 18.00 — **Бокс** («Ёшлик» спорт майдонидан), 20.00 — **Тошкент янгиликлари.**

Ўзбек тилида: 20.10 — **Шундай бўлган эди** (ҳужжатли фильм), 21.00 — **Тошкент янгиликлари**, 21.10 — **Остонангда** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 6/XII да **Жизель.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/XII да кундуз ва кечқурун **Парвона**, 6/XII да **Алишер Навоий.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 5/XII да кундуз ва кечқурун **Қалам қошлигим**, 6/XII да **Ўғил уйлантириш.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Катта байрам томошалари.**

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 06882 ИНДЕКС 64970. Г. 1258.